

ERASMUS+
STRATĒĢISKĀ PARTNERĪBA PROFESIONĀLĀS
IZGLĪTĪBAS JOMĀ

PROJEKTS

PACETRAINING

N. 2017-1-IT01-KA202-006052 CUP G86J17000780006

I.O. 2 - Rokasgrāmata

Kopsavilkums

Šajā rokasgrāmatā apskatīta prakse, kas saistīta ar GRT cilvēkprofesionālo spēju un prasmju mācīšanu, kas apkopota no vairākiem projekta partneru izstrādātajiem pārskatiem.

Pirmajā daļā ietverts vispārīgs ievads par mācībām un vairākiem ar to saistītiem aspektiem, ko ekstrapolē dažādi zinātniskie pētījumi.

Svarīga ir metodoloģija, ko izmanto, lai mācītu profesionālās prasmes un spējas: ir norādītas iezīmes, lietojums un metodes katras metodoloģijas īstenošanai.

Kopā ar metodēm tiek izskaidroti instrumenti, kurus uzskata par visefektīvākajiem, lai apgūtu spējas un prasmes. Katram izglītības rīkam ir dots piemērs.

Ziņojumā ir iekļauta arī shēma ar vairākām apmācības kursamācību vienībām, un attiecībā uz katru prasmju/spēju ir integrēta metodika, kas izmantota, lai iegūtu mācību ar attiecīgajiem izglītības rīkiem.

Beigās tiek aprakstīti daži svarīgi ar mācību kursu saistītu prasmju un prasmju apguves aspekti: klases atmosfēra, attieksme un pedagoga saziņas metodes attiecībā pret cilvēkiem, kas apmeklē kursu, daži loģistikas aspekti, kas saistīti ar praktiskajām darbībām, to cilvēku iepriekšējo spēju novērtējums, kuri apmeklē kursu ar asistentu uzraudzību, mācību vides strukturēšana.

Saturs

1. Mācību process un tā komponenti	4
2. Metodes prasmju un iemaņu mācīšanai cilvēkiem ar GRT	8
3. Instrumenti un mācību līdzekļi prasmju un iemaņu mācīšanai cilvēkiem ar GRT	21
4. Izstrādātā kursa mācību vienību shēma ar metodēm un instrumentiem visu uzskaitīto iemaņu veiksmīgai mācīšanai	30
5. Aspektu apraksts saistībā ar prasmju un iemaņu mācīšanu cilvēkiem ar GRT	44
6. Bibliogrāfija un internetavoti	46

1. Mācību process un tā komponenti

Mācīšanos var definēt kā ilgstošu uzvedības modifikāciju, kas izriet no pieredzes. Tas ir sarežģīts process, kas ļauj apgūt un modificēt shēmas un saturu, kuros mainīgajiem lielumiem, piemēram, izpratnei, uztverei, motivācijai, emocijām un atmiņai ir svarīga nozīme.

Mācīšanās galvenokārt nozīmē "kaut ko zināt": tas attiecas uz vienu vai vairāku jēdzienu iegūšanu, tas ir process, kura laikā indivīds saglabā zināšanas, kas nepieciešamas, lai iegūtu vai uzlabotu pielāgošanos videi.

Mēs iegūstam prasmes un iemaņas visā mūsu dzīvē un daudzās jomās; daudzu priekšmetu informācija un koncepcijas, skolas prasmes lasīt, rakstīt un risināt problēmas, ikdienas spējas, piemēram, braukšana, sporta spēles, relatīvās un komunikatīvās prasmes, kas ļauj mums veiksmīgi mijiedarboties ar citiem cilvēkiem.

Katram cilvēkam ir savs mācību stils.

Ar mācību stilu mēs domājam "cilvēka iemīļoto pieeju mācībām, viņa tipisko un pastāvīgo informācijas uztveres, izstrādāšanas, uzglabāšanas un atkārtotas izmantošanas veidu" (Mariani 2000)

Veidlapas aptver vides priekšrocības (kā mācību vietas un laiki, gaisma, temperatūra, skaņas, pārtikas patēriņš ...), maņu metodes (bieži apkopotas vizuālajā, dzirdes, kineestēzijā), kognitīvie veidi (kā globālās / analītiskās opozīcijas, metodiska / intuitīva, atstarojoša / impulsīva), kas izzūd sociāli emocionālā iezīmē (kā introversija un ekstroversija). Indivīdi dažādi mācās viens no otra saskaņā ar informācijas izstrādes kārtību un stratēģijām, sākot no sensora kanāliem, kas ļauj uztvert ārējos impulsus.

¹ MARIANI L. 2000. Portfolio. Strumenti per documentare e valutare cosa si impara e come si impara. Bologna, Zanichelli.

Mēs varam atšķirt četras galvenās grupas:

1. Pirmo grupu pārstāv vizuāli-verbālais kanāls, kas līdz šim ir galvenokārt izmantots skolas mācību saturā: tas ir lasīšanas un rakstīšanas lietojums. Būfībā jūs mācāties, lasot
2. Otro grupu pārstāv vizuāli ikonogrāfiskais kanāls, tas ir, priekšroka ir attēliem, zīmējumiem, fotogrāfijām, simboliem, kartēm, grafikām un diagrammām. Būfībā viss par vizuālo mācīšanos.
3. Trešo grupu pārstāv dzirdes kanāls, kur ir priekšroka klausīšanās procesam. Būfībā jūs mācāties galvenokārt apmeklējot kādu klasi, piedalīties diskusijās un strādājot ar klasesbiedru vai grupu
4. Ceturto grupu pārstāv kineestēzija, kas dod priekšroku konkrētām darbībām. Būfībā jūs mācāties darot

Mācību sastāvdaļas ir:

- uzmanība pret jaunām lietām
- Sociālo stimulu izmantošana, kas jāizvēlas nesociālu stimulu vietā redzes, dzirdes un taustes jomā (Bonag un Gelmon, 2013)
- Aktīva līdzdalība sociālajā rufinā, balstoties uz skatienu, vokalizāciju un smaidiem (Trevorther un Aitken, 2001).

Parasti bērni mācās:

- ar stimuliem: mums jāapsver stimulu hiperselektīvā ietekme, piemēram, instrukciju vienkāršošana
- Mums jāatbalsta tādu "priekšnoteikumu" izveide, kas veido sociālo mācību infrastruktūru, jo indivīds mācās, mijiedarbojoties ar citiem cilvēkiem
- Izmantojot ikdienas rutīnu
- Uzvedības mācību rāmis
- Izmantojot emocionālas komunikatīvas pazīmes, kas "neaizkavē", bet vienkāršo mācīšanos (Brand et all., 2002)

---

1 Trevarthen C., Aitken K. J., Infant intersubjectivity: Research, theory, and clinical applications, «Journal of Child Psychology and Psychiatry», 42, (2001), pp. 3-48

Dabiskās atlases rezultātā cilvēka smadzenes filogēnēzes laikā ir izveidojušas specializētas struktūras un mehānismus, kas padara mūsu bērnu nepārspējamus mācīšanās no citiem cilvēkiem mākslā. Šī evolucionārā trajektorija, kas vienkāršo kultūras transmisiju salīdzinājumā ar ģenētisko, ir iemesls, kāpēc jaundzimušie bērni nespēj darīt daudzas lietas, bet viņi spēj iemācīties to darīt (Coch, Dawson and Fischer, 2007)

Bērniem no pieaugušajiem vajadzētu mācīties par spējām, kas viņiem ļauj veiksmīgi iekļauties dzīvē.

Bērni iegaumē jaunās lietas kā stimulu, kuram viņi pievērš uzmanību, tāpēc viņu izziņas resursi ir vērsti uz darbībām un vārdiem, kas vēl nav to repertuāra sastāvā. Šī īpašā uzmanība vienkāršo jaunās informācijas apgūšanu.

Konkrēta stimulu grupa, proti, sociālie, piesaista bērna uzmanību daudz vairāk nekā cita informācija.

Bērniem ir spontāna tendence imitēt cilvēku rīcību.

Bērni sāk imitēt citus no viņu pirmajām dzīves stundām. Viņiem ir ļoti vienkārša imitatīva uzvedība. Šī iespēja kļūst konsolidēta ikdienas rufīnas laikā starp vecākiem un bērniem. Otrajā dzīves gadā imitējošā uzvedība kļūst sarežģītāka. Ja bērns atzīmē, ka persona, kas mēģina veikt darbību, ir bez panākumiem, viņš / viņa centīsies atdarināt ne to, ko faktiski veicis pieaugušais, bet arī darbību, ko pieaugušais vēlējās veikt. Bērni agrīnajos gados mēģina atdot darbības, ko veic cilvēki ar "rotaļīgu" attieksmi, bet bieži vien ignorē emocionāli neitrālā veidā veiktos pasākumus un to emocionālo aspektu (Vivanti un Dissanayake, 2014; Nielsen un Blank, 2011).

Šīs parādības nosaka, kā imitējoša uzvedība tiek ievietota psiholoģiskajā ietvarā, kurā izšķiroši svarīgi ir atdarinātā cilvēka mērķi un sociālās attiecības starp modeli un imitatoru. Pateicoties šai sarežģītai imitējošu personu atlasei un emocionālo un kognitīvo procesu rezultātā bērni neizmanto pārējo uzvedību pasīvi, savukārt repertuārā selektīvi iekļaujot darbības, kas ļauj iemācīties jaunas spējas un izveidot un nostiprināt sociālo un emocionālo saikni ar citiem.

Pamats, uz kuru balstās šis process, ir uzmanība un interese par to, kas ir jauns, kas ir sociāls un īpaši jutīgs pret komunikatīvām un emocionālām pazīmēm. Kā mēs redzējam iepriekš, bērni mācās vieglāk un drošāk par vārdiem un darbībām rotaļīgā kontekstā salīdzinājumā ar neitrālu kontekstu.

Piemēram, cilvēki ar autismu bieži vien var izmantot atkārtotu uzvedību.

Saskaņā ar šo pieņēmumu bērns ar autismu mēģina veikt dažas lietas un visu laiku to darīt, jo viņam / viņai trūkst nepieciešamās kreativitātes, lai iedomāties alternatīvas.

D. Coch, G. Dawson, & K.W. Fischer (Eds.), Human Behavior, Learning, and the Developing Brain. New York: Guilford Press, 2007

Iespējams, ka atkārtotu uzvedību veic cilvēki ar autismu kā antidotu trauksmei, kuru izraisa sociāla pasaule, kas tika uzskatīta par nesaprotamu un haotisku.

Ir trīs precīzas idejas par to, kā mācās bērni ar autismu:

1. Viņiem ir grūti vienlaikus izstrādāt vairāk nekā vienu stimulu, tādēļ instrukcijas ir jāvienkāršo līdz galam;
2. Slavēšana un iedrošinājums (sociālās pastiprināšanas pasākumi) nav attaisnojošs stimuls bērniem ar autismu, tādēļ ir jāizmanto daži ārējie pastiprinājumi, piemēram, pārtika vai rotaļlieta, ar ko var motivēt bērnu veikt pieprasīto darbību;
3. Kad iepriekšējais stimuls ir skaidrs un sekojošais ir motivējošs, bērni ar autismu mācās saskaņā ar likumiem, kas reglamentē cilvēku bez autisma mācīšanos: tie radīs jaunu pastiprinātu uzvedību un atteiksies no uzvedības, ja tā tiek noraidīta.

2. Metodes prasmju un iemaņu mācīšanai cilvēkiem ar GRT

1. Uzvedināšana un "izbalēšana" (palīdzības samazināšana);
2. Veidošana un ķēdes metode;
3. Nostiprināšana;
4. Lomu spēles;
5. Modelēšana;
6. Prāta vētra;
7. TEACCH;
8. Četru soļu modelis.

1. Prompting and fading Uzvedināšana un "izbalēšana" (palīdzības samazināšana)

Šī metode sastāv no indivīda nodrošināšanas ar vienu vai vairākiem diferencētiem stimuliem uzvedņu formā. Uzvednes parasti ir sintētiskas, acīmredzamas un tiek sniegtas tieši tad, kad izpildījums jāveic.

Ir dažāda veida uzvednes, kas palīdz indivīdam sākt atbildi; tās var būt:

- verbālas uzvednes;
- žestu norādes;
- fiziskā vadīšana.

Uzvedinošie un verbālie rīkojumi ir ļoti dabiski palīgi, kurus treneris vienmēr izmanto, lai atvieglotu uzdevuma izpratni.

Žestu norādes ir īpaši žesti, kurus treneris izmanto, lai stimulētu vēlamās uzvedības jautājumu vai neatbilstošas darbības samazināšanu.

Fiziskā palīdzība nozīmē fizisku kontaktu, caur kuru treneris vada personu veikt plānotās izrādes. Tas nenozīmē, ka pilnībā jāuzņemas personas, kas iesaistītas mācību uzdevumos, darbi.

Pirmajā mācīšanās posmā ir svarīgi papildināt stimulus, taču pēc tam tie jāsamazina vai jānoņem, lai atvieglotu pēdējo iemaņu iekļaušanu individuālajā uzvedības repertuārā.

Kad uzvedība ir konsolidēta, ir nepieciešams, lai tā būtu atkarīga tikai no dabiskiem stimuliem, t.i., tiem stimuliem, kas ir daļa no vides, un ko treneris mākslīgā veidā neievieš. Lai to izdarītu, progresīvā veidā ir jāsamazina palīdzības sniegšana, ko piedāvā stratēģija, kas saucas par izbalēšanu. Šāda tehnika definē dažas izmaiņas, kas neattiecas uz uzvedību, bet nosacījumus, kādos tas notiek.

Izbalēšanu ievada atšķirīgas īpašības atbilstoši ieteikumu veidiem, uz kuriem tas attiecas.

Verbālā palīdzības samazināšana var būt vārdu skaita samazināšana, kas padara mācības un pazemināts balsis tonis, ko izmanto, lai sniegtu norādījumus.

Žestu norāžu palīdzību var mazināt, samazinot žestu apjomu vai nomainot to ar mazāk izteiksmīgu. (piemēram, tā vietā, lai norādītu ar rādītājpirkstu, varat to izdarīt ar skatienu).

Atkāpjoties no fiziskām uzvednēm, var izmantot šādas četras stratēģijas:

- pakāpeniski samazināt ķermeņa daļu izmantošanu (piemēram, ja sākumā skolēns tiek pieskāries ar visu roku, tad vēlāk pieskaras tikai ar dažiem pirkstiem, pēc tam ar vienu pirkstu un beigās ar pirksta galu);
- pakāpeniski samazināt spiedienu uz ķermeņa daļu, kas iesaistīta ātrajā pirmajā solī;
- pakāpeniski pārvietot ķermeņa sākotnējās daļas kontaktu tālāk un tālāk;
- Lietojot mācību sākumā trīs dažādas uzvednes un pēc tam vispirms novēršot fiziskās uzvednes, jo vienkāršāk ir samazināt vārdiskos un žestu veidus.

Uzvedināšana un "izbalēšana" ir divi mācību metodes momenti, un tādēļ tie vienmēr ir jāaplāno un jāizmanto kopā.

2. Shaping and Chaining - Formas veidošana un "kēde"

Formas veidošana ir metode, ar kuras starpniecību iespējams paplašināt individuālo prasmju repertuārus, veicinot jaunu prasmju veidošanu. Tas galvenokārt ir balstīts uz skolēna uzvedības pastiprināšanu, kas pakāpeniski tuvojas vēlamajai (mērķa uzvedībai). Ar šādu metodi var mācīt dažādas prasmes (motoru, kognitīvo, lingvistisko utt.) pat personām ar smagu invaliditātes pakāpi. Šo metodi lieto kopā ar citām, galvenokārt ar pamudināšanu un izbalēšanu.

Formas veidošanas programmas galvenās iezīmes ir šādas:

- norāda uz prasmi veidot (mērķa uzvedības definīcija) un atlasīt sākotnējo uzvedību, t.i., uzvedību, kas jau pastāv individuālajā krājumā un kas ir saistīta ar mērķa uzvedību;
- izklāsta virkni secīgu tuvināšanu, t.i., uzvedību, kas, sākot ar sākotnējo pieeju, arvien vairāk pievēršas mērķa uzvedībai;
- sagatavo piemērotas pastiprināšanas programmas, lai indivīds pakāpeniski kontrolētu dažādus uzvedības veidus, lai sasniegtu vēlamo uzvedību.

Savienošana ("ķēde") ir īpaša stratēģija, ko izmanto, lai mācītu sarežģītas iemaņas, ko veido virkne labi izklāstītu uzvedību. Tās ir pašnodrošinātības prasmes un daudz profesionālu prasmju, kas prasa virkni pakāpenisku pasākumu.

Savienošanas (ķēdes) programma ir sadalīta trijos posmos:

- a) uzdevumu analīze;
- b) uzvedības ķēdes/ieradumu veidošana;
- c) sastāvdaļu ķēdes programmas organizēšana, tās pakāpeniski nostiprinot.

Konkrēti, ir aprakstītas sarežģītas prasmes sastāvdaļas, un skolēnam tiek mācīts tos izpildīt secībā līdz uzdevuma izpildei.

Prasmju sastāvdaļu apguve notiek pakāpeniski, veicot īpašu pastiprinājuma programmu. Šis aspekts galvenokārt raksturo šo metodi un padara to atšķirīgu no citām. Ķēdes virkne notiek šādi: tiklīdz ir pilnībā un stingri apgūta pirmajā komponentā aprakstītā rīcība, nākamais solis tiek veikts tikai tad, ja sagaidāmā uzvedība tiek veikta pēc iepriekšējās versijas: pirmā sastāvdaļa vairs netiek pastiprināta. Tiklīdz pirmās divas sastāvdaļas ir apgūtas un savienotas, jūs pārejat pie trešās, kas tiek pastiprināta, tikai tad, ja aprakstītā rīcība tiek veikta pēc iepriekšējām.

3. Reinforcement /Pastiprināšana

Pastiprināšanas paņēmieni ir savdabīga uzvedības pieeja. Skinner (1953) to definē kā stingri pragmatisku pieeju, kā notikumu, kas, sekojot uzvedības jautājumiem, padara vairāk iespējams tās izpausmes nākotnē.

Vienkāršākā pastiprinājuma programma ir nepārtraukta pirmā tipa, kurā pastiprinošais stimuluss tiek pievērsts katram uzvedības jautājumam. Ja pastiprināšana tiek sniegta tikai dažos gadījumos, bet ne vienmēr, mēs varam runāt par intermitējošas pastiprināšanas programmu.

Pēc dažu ekspertu domām, intermitējošā pastiprinājuma programma, šķiet, ir izdevīgāka salīdzinājumā ar pastāvīgo, jo, lai arī tā rada lēnāku mācīšanos, tā ir daudz izturīgāka pret atcelšanu. Intermitējošā pastiprinājuma programma ir sadalīta četrās modalitātēs: 1) fiksēta koeficienta programma, 2) mainīgā koeficienta programma, 3) fiksēta intervāla programma, 4) mainīga intervāla programma.

Fiksētā koeficienta programmā pastiprināšana tiek ieviesta pēc noteiktas atbildes. Šajā programmā pastiprināta uzvedība ir standarta, bet ne ļoti izturīga pret tās atcelšanu.

Mainīgā koeficienta programmā uzvedību skaits starp katru pastiprināto atbildi nav fiksēts, bet tas atšķiras atkarībā no konkrētām metodēm. Sākotnējā attiecība var būt zema, un, turpinot sēriju, tā var palielināties, lai atbilde būtu mazāk pakļauta pastiprinājumam. Mainīgā koeficienta programma tādējādi izraisa ļoti izturīgu uzvedību pret atcelšanu.

Fiksētajā intervāla programmā pastiprinājums tiek sniegts pēc noteiktā laika posma no iepriekšējā pastiprinājuma nodrošinājuma.

Mainīgajā intervāla programmā pastiprinājums atbilst atbildēm, kas doti atsevišķos intervālos, kas atšķiras viens no otra. Šī programma ļauj iegūt standarta uzvedības modeļus.

Lai nostiprinātu dažas prasmes, izmantojot pastiprinātājus, ir jāiedarbojas saskaņā ar dažiem pamatprincipiem:

- Pastiprināt tūlīt pēc uzvedības izpausmes;
- Veikt pakāpenisku materiālu pastiprinājuma aizstāšanu ar dabiskākiem;
- Veicināt pāreju no nepārtrauktas pastiprināšanas modeļiem uz intermitējošiem pastiprinājuma veidiem.

Lai iegūtu rezultātus, jums ir jābūt tūlītējai nostiprināšanas drošībai. Ir nepieciešams, lai tā tiktu veikta tūlīt pēc tam, kad ir sagaidīta gribētā rīcība. Neviena no pozitīvajām rīcībām nedrīkst palikt nepastiprināta.

Jautājums par apmierinošām uzvedības reakcijām nevar tikt atbalstīts, ilgstoši izmantojot materiāla veida stimulus. Šī iemesla dēļ pakāpeniski jāpāriet uz dabīgākiem pastiprinājumiem, galvenokārt sociālajiem veidiem (slavēšana, apstiprināšana utt.).

4. Lomu spēles

Tas ir sociālās un organizatoriskās lomas uzvedības dramatisēšanas paņēmiens, kas izpaužas reālā situācijas simulācijā, kurā personiskie un subjektīvie aspekti netiek analizēti vai tiek analizēti tikai netieši.

Tā ir didaktiskā metode, kuras mērķis ir apgūt saskarsmes prasmes. Piemēri: aktīva uzklausišana, konfliktu vadība, ekoloģiskā saziņa, darba grupas vadība, sadarbība, klientu orientācija, komunikatīvā kongruence utt.

Lomu spēlēs tiek ierosinātas tipiskas profesionālās un sociālās situācijas ar mērķi mācīties vai apzināties problēmas. Te nav varoņa, bet gan tikai "darbības noteikšana", kas ir sākotnējais subjekts, kas tiks pārveidots skatuves darbībā.

Skatuves darbība ietver trenera, viena vai vairāku dalībnieku un citu cilvēku kā novērotāju klātbūtni.

Šo metodi iedala trīs posmos, kā paskaidrots zemāk.

<p>Step1 The planning</p>	<p>Saskarsmes pasākuma apraksts:</p> <p>Konkrētais mērķis: attieksme un uzvedības galvenie elementi</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Kur tas notiek (vieta) ☐ Kad tas notiek (laiks) ☐ kam tas notiek ar (cilvēkiem) ☐ Kādas attiecības pastāv starp šiem cilvēkiem (attiecības) ☐ Kas tas ir (problēma) <p>Lomu spēlēm izglītojošās nodarbībās ir jābūt strukturētām. Tas nozīmē, ka jūs demonstrējat saturu, kā arī ir izklāstīta lomu psiholoģiskā situācija un galvenā problēma. Detalizēti jūs arī sniežat norādījumus, kas saistīti ar to, kas jāsaka un jādara.</p>
<p>Step2 The carrying out</p>	<p>Iesildīšanās</p> <p>Šis solis ietver visas metodes, ko izmanto, lai "iesildītu"rosinātu vidi un radītu patīkamu atmosfēru (ja tāda nav).</p> <p>Darbība</p> <p>Tas ir īsts spēļu solis ar aktieriem. Tas var ietvert tādas īpašas metodes kā lomu inversija, dubultā (asistents ir aiz aktiera aiz muguras un cenšas viņam palīdzēt, ja viņš / viņa nevar izteikt</p>

	<p>sevi), tā ir atbalsta un papildu funkcija.</p> <p>Atdzišana</p> <p>Pretēji iesildīšanai, šis solis ir vajadzīgs, lai izietu no lomām un atgrieztos pie savstarpējiem attālumiem.</p>
<p>Step3 The debriefing</p>	<p>Pašrefleksija par pieredzi (refleksija par pieredzes individuālajiem aspektiem).</p> <p>Koncentrēšanās uz uzvedību un relāciju nozīmi.</p> <p>Vispārināšana (vispārējās pieredzes izpēte).</p> <p>Lomu spēle, pateicoties stimulētajai līdzdalībai, piedāvā mācību iespējas, pirmām kārtām, saistītas ar skatuves darbības mirkli, dramaturģiju; otrkārt, saistītas ar komentēšanas, apspriešanas brīdi, notikušā analīzi: vārdi, žesti, stāja, attieksme, lietas, ko teica, un nepateiktais.</p> <p>Šis solis ir atkarīgs no vairākiem faktoriem: grupa, kuras funkcija ir krātuve, dalībnieku spēja un motivācija pašiem pakļauties, atklāt un tikt atklātiem, trenera spēja saprast interpretācijas līmeni, kurā ir lietderīgi apstāties.</p> <p>Katra interpretācija, kuru dalībnieki nav pieprasījuši un kas viņiem nav pieņemama, radīs zināmu aizsargāšanos/prestestību, un šī iemesla dēļ tā būs nelabvēlīga. Lomu spēlēšana var būt pārmaiņu avots, bet mums ir jāatzīst, ka mums ir jāapzinās trūkumi pašreizējā uzvedības praksē un jāpāriet uz jaunu plānošanas praksi, jāveicina pārmaiņas, jāatjauno sadarbības, relaksējoša un patīkama atmosfēra. Tādā veidā lomu spēlē darbojas emocionālais un kognitīvais aspekts, zināšanas, darīšana un būtība.</p>

5. Modelēšana

Modelēšanas uzdevums ir veicināt mācīšanās pieredzi, novērojot indivīda uzvedību, kas darbojas kā modelis.

Parasti modelēšanas process ir atkarīgs no trim izšķirošiem nosacījumiem:

1. modeļa īpašības, kas attiecas jo īpaši uz sociālo stāvokli, bet arī uz iespējamām afektīvām saiknēm ar novērotāju;
2. novērotāja īpašības;
3. Modeļa un novērotāja uzvedības radītās sekas, atdarinot modeli. Ja sekas ir pozitīvas (pastiprināšana), novērotājs turpinās demonstrēt uztverto uzvedību modelēšanas ceļā, pretējā gadījumā viņš / viņa nomāks šādu rīcību.

Modelēšanas jēdzienam ir ilga un labi izveidota pētījumu un pielietojumu vēsture, sākot ar pirmajiem Banduras (1969, 1977) pētījumiem, kuru mērķis bija izstrādāt sociālās mācīšanās teoriju. Modelēšanai ir liela ietekme uz to bērnu izaugsmi, kuriem ir tendence attīstīt plašu prasmju spektru nevis no viņu pieredzes ("ar pārbaudēm un kļūdām"), bet gan no citu cilvēku, kas darbojas šādā veidā, novērojumiem. Nesenie pētījuma rezultāti par spoguļu neironiem (Rizzolatti et al., 1996, Gallese 2006, 2007), šķiet, nostiprina sociālās mācīšanās teorijas pamatnostādnes, sniedzot tai fizioloģiskā rakstura interpretācijas atbalstu.

Saskaņā ar Bandura, modelēšanai ir svarīga loma uzmanības saglabāšanā, vairošanā un motivācijā. Ir nepieciešams, lai novērotājs pievērstu uzmanību modelim, lai atdarinātu uzvedību. Saglabāšanas procesi balstās uz divām dažādām realitātes reprezentācijas sistēmām: pirmā ir balstīta uz kodēšanu caur attēliem, bet otra - uz verbālo kodēšanu. Pateicoties šiem diviem procesiem, modeļa parādītos atšķirīgos uzvedības modeļus var atkārtot un saglabāt ilglaicīgā atmiņā. Veidojot mācīšanos, kas saistīta ar funkcionālo prasmju apguvi, svarīga loma ir vizuālās informācijas apstrādei.

Motoriskā reprodukcija veic modelēšanas procedūru kā iepriekš minēto saglabāšanas procesu efektu: novērotājs sāk šo motora, verbālo un metaverbālu atbilžu sēriju, kas tiks uzzināta, novērojot modeli.

Bandura parāda saiknes nozīmi starp tiem, kas atdarina un imitē, un jo īpaši modeļa attieksmi pret imitējošu individu. Ja modelis ir sirsnīgs un mīlošs, novērtē "skolēnu" un piedāvā demonstrējumus pozitīvā relatīvā atmosfērā, skolēns ir vairāk orientēts uz modeļa uzvedību. Modeļa sirsnība un mīlestība ir svarīgs nosacījums, jo šie cilvēki iesaistās individu sociālajā mijiedarbībā, dodot viņiem gadījumus un iespējas vērot savu uzvedību, un tāpēc, ka modeļi iegūtā izpratne pastiprina viņa mijiedarbību un sirsnīgu atsauksanos.

No šiem pētījumiem ir skaidrs, ka mīlestība pieaugušajiem ir svarīgs nosacījums, lai mācītos, izmantojot piemēru. Tas ir arī svarīgs nosacījums, lai interiorizētu uztverto uzvedību, tas ir, uzvedības un attieksmju imitācija bez modeļa un tiešā atsauksme.

Modeļa sirsnība un mīlestība ir atvieglojošs nosacījums, bet ar to nepietiek, lai izraisītu imitējošu uzvedību.

Bandura A. (1969). Principles of Behavior Modification. New York: Rinehart and Winston.

Bandura A. (1977). Social learning theory. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.

Rizzolatti G., Fadiga L., Gallese V., Fogassi L. (1996), Premotor cortex and the recognition of motor actions, Brain Res Cogn Brain Res, 2, 13 1-41.

Gallese, V. (2007). Embodied simulation: from mirror neuron systems to interpersonal relations. Novartis Foundation Symposium, 278, 3-12.

No iepriekšējā gadsimta deviņdesmitajiem gadiem modelēšanas stratēģija ir izpētīta un konkrēti ieviesta, izmantojot videotehnoloģiju, kas ļauj modelēšanas laikā uzsākt mācību situāciju. Videomodelēšana ir filmu klipu prezentācija, kas dažos kontekstos parāda piemērotu uzvedības veidu vai pareizu darbību veikšanu konkrētu prasmju apgūšanai. Tipiska video modelēšanas situācija attiecas uz atsevišķu videoierakstu demonstrēšanu, kas ilgst ne vairāk kā trīs minūtes, un parāda konkrētas darbības veikšanu. Pēc skrīninga indivīdiem tiek lūgts atdarināt videoklipā skatīto uzvedību. Uzvedībai vai imitējamām darbībām jāietver tikai efektīva un pozitīva uzvedība. Attēlā ir jāparāda rīcība, kuru mēs vēlamies mācīt, un nekas cits. Personai pareizā un lēnā veidā jāveic uzdevums, kas veidojas ar noteiktu uzvedības secību. Daži vienaudzī, radinieki, zināmi vai nezināmi pieaugušie var tikt iesaistīti kā modeļi.

Ierakstā uzmanība jāpievērš uzvedības secībai, un nedrīkst rasties pauzes vai uztveres stimuli, kas novērš uzmanību. Var būt klātienē stiprinājumi vai verbāli apraksti, kas notiek.

Iespējams, ka videoklipi ir arī par paša skolēna uzvedību: to sauc par video pašmodelēšanu. Ir skaidrs, ka šādā situācijā indivīda uzvedībai ir jāietiek filmētai ilgu laiku un pēc tam jāredzīgē, ietverot tikai pozitīvas un funkcionālas darbības, kas saistītas ar mācību mērķiem. Kā apgalvo Dowrick (1999), video pašmodelēšana ir īpašs video modelēšanas pielietojums, kas personai ļauj atdarināt pareizu uzvedību, novērojot sevi, pareizi izmantojot uzvedību.

Atsaucoties uz to, ko Bandura apgalvo par tendenci privilēģētā veidā atdarināt modeļus, kas dažos aspektos ir līdzīgi novērotājam, var uzskatīt, ka vienaudžu līdzdalība vai video pašmodelēšana garantē vissvarīgākos rezultātus.

Video modelēšanas vislielākā efektivitāte būtu jānodrošina ar faktu, ka savas pozitīvas un veiksmīgas uzvedības novērošana pretēji negatīvajam un neveiksmīgajam ir būtiska, lai palielinātu uzmanību un motivāciju, kā rezultātā palielināsies jūsu uztvere par pašefektivitāti.

Saskaņā ar Bandura, ja modelis ir līdzīgs, ir vairāk iespēju mācīties. Videomodelēšana tiek izmantota, lai apgūtu sociālās prasmes (Buggery 2013, Mac Monus, 2015), komunikācijas prasmes (Scottone 2012, Kleberger un Mirenda 2012), izpratni par emocionālajiem apstākļiem (Nikopoulos un Klenan 2013, Mc Donald 2014, Radley 2017), personīgo patstāvību un ikdienas aktivitātēm (Nikopoulos un Keenan 2013, Cattini 2016), skolu prasmēm (Wilson 2013, Grimmio 2018), profesionālo vadību, sportu un brīvo laiku (Spriggs 2016, Johson 2013, Macpherson 2015, Sherrow 2016), pārbaudot nepiemērotu uzvedību un spēju saskarties ar stresa situācijām (Baker 2012, Buggey 2013, Clinton 2016, Lydon 2018).

Marco D'Agostino "La realizzazione di video modeling e video prompting: tecniche di produzione" tratto da "Giornale italiano dei disturbi del Neurosviluppo. Buone prassi per la scuola, la clinica, e i servizi". Direttore Lucio Cottini, aprile 2016, vol. 1, n° 1, pag. 21-32.

Lai apgūtu šīs prasmes, modelēšana, ir labāka nekā pārmaiņu un uzdevumu analīze, jo tā parāda darbību tās vienotībā. Šī metode ir efektīva, jo:

- Aktivizēta uzmanība mācību priekšmetam
- Tiek atkārtots filmētās secības redzējums
- Tas uzsver vizuālās informācijas procesu
- Tas izvairās no tiešās mijiedarbības atkarotāšanās, jo to bieži vien nepieļauj ADS cilvēki (Cottini, 2011).

Šīs stratēģijas ir izmantotas, lai veiksmīgi mācītu plašu prasmju spektru bērniem un pusaudžiem ar GRT. Tās ir sociālās, komunikācijas un rotaļu prasmes, motoriskā uzvedība, funkcionālā pašpietiekamība, profesionālā kompetence, kognitīvā un emocionālā pašregulācija.

Videomodelēšana un video pašmodelēšana ir jaudīgas stratēģijas funkcionālās mācīšanās sekmēšanai, kas parasti saglabājas un vispārina ar lielāku efektivitāti situācijās un kontekstos, kas atšķiras no sākotnējiem. Šīs stratēģijas var minēt starp tām, kas tiek uzskatītas par efektīvām, balstoties uz zinātniskiem faktiem.

Zinātniskie pētījumi uzsver:

- uzmanības aktivizēšanu, atsaucoties uz mācību priekšmetu. Šī iespēja var samazināt fokusēšanas jomu uz būtiskiem situācijas elementiem, nepārsniedzot vizuālos un galvenokārt verbālos stimulatorus, kas var novirzīt uzmanības koncentrēšanu no mācībām atbilstošiem stimuliem;
- atkārtotu video demonstrēšanu. Tas noteikti palīdz iegaumēt izturēšanās īpašības, kuras vēlaties iemācīt;
- Uzsvaru uz vizuālās informācijas apstrādi, kas ir tiešām svarīgāka par verbālo. Vizuālais stimulants, atšķirībā no verbālā, paliek. Videoklipu var skatīties vairākas reizes un tam ir vēl kāds potenciāls: tas parāda reālu situāciju, ciktāl tas attiecas uz cilvēku rīcību un atsaucē kontekstu. Mums ir daudz informācijas, nekā statistiskajos attēlos.
- Izvairīšanās no aci pret aci - skolēna un trenera iesaistīšanās, kas ir viens no tradicionālajiem modelēšanas procesiem, kas var radīt stresa avotu skolēniem, kuri cieš no autisma, jo īpaši tiem, kas mazāk cenšas pieņemt tuvību attiecības.

GRT cilvēki ar grūtībām mācās, ņemot vērā virkni īpašību. Viņiem ir grūti saprast verbālās vai vizuālās un verbālās instrukcijas. Šī ir liela problēma zemas izpratnes spējas vai zemās verbālās izzināšanas dēļ, kā arī grūtības integrēt dažāda veida informāciju vai ātru secību. Viņiem ir grūti dalīties ar piedāvātajiem stimuliem. Viņi bieži ir demotivēti un viņiem ir vajadzīga palīdzība un iedrošinājums, bet tas pārtrauc normālu plūsmu uzvedības secībā, ko jūs gatavojaties mācīt. Viņiem ir neuzmanība un grūtības panākt patiešām svarīgos pieredzes aspektus, un tas ir iemesls tā dēvētajai "tūlītējai atkarībai", kas aptur faktisko mācīšanos. Video modelēšana ir noderīga, jo:

- Tas būtībā ir vizuāls līdzeklis, t.i., tas uzrunā sajūtas, pamatā ir pierastāks un funkcionālāks;

- tas ir motivējošs;
- Tas tiek atkārtots daudzas reizes. Tas atvieglo mācīšanos, ļauj detalizētāku uzmanību pievērst ikreiz, kad atkal skatāties videoklipu;
- To var vērot bieži un vairākās vietās. Tas atvieglo mācīšanos no konteksta, kurā indivīdam ir jāstrādā tādā veidā un bez obligāti nepieciešamā materiāla;
- Tas ir precīzi. Tas ir veidots, tuvinot patiesi svarīgas detaļas.

Mūsdienās pētījumi liecina, ka tas ir izglītības instruments, kas darbojas ar GRT cilvēkiem, jo īpaši cilvēkiem, kas cieš no autisma.

Sakarā ar svarīgiem rezultātiem, kas līdz šim iegūti ar video modelēšanu un video uzvedību, filmēto sekvenču izgatavošana jāveic, ņemot vērā virkni procedūru un noteikumu. Papildus parastajiem norādījumiem augstas kvalitātes audiovizuālo līdzekļu ražošanai jums jāņem vērā indivīdu īpatnējās psiholoģiskās kognitīvās un uzvedības īpašības.

Pēc visa filmēto secību redzējuma no sākuma līdz beigām indivīdam būs jāievēro novērotais uzvedības modelis. Parasti vairākas nodarbības ir nepieciešamas, pirms skolēns veiksmīgi apgūst uzdevumus.

Video uzvedne ir vēl viena procedūra, kas ir atšķirīga videoklipu ieguvē un uzbūvē. Videomodelēšanā visa sesija tiek parādīta katrā sesijā, bet video uzvednē tas tiek sadalīts īsās secībās vai atsevišķos sastingušos kadros, lai varētu pakāpeniski paskaidrot uzdevumu. Vēl viena būtiska atšķirība šāda veida videoklipā ir subjektīvā rāmja izmantošana (kamera ir acs, kas darbojas), kas vienkāršo izpratni par veicamajām funkcijām un labāku tuvību tam, kas tiek darīts.

Video modelēšana un video uzvedne ir procedūras, kas apvieno izgatavošanu un izmantošanas vieglumu, ar iespēju vairākkārt izmantot vienu un to pašu videoklipu un izmantot vienu un to pašu ierīci, lai izveidotu vairākus dažādus videoklipus. Papildus videoklipu veidošanas un izpildes praktiskajām priekšrocībām tas ļoti stimulē iespēju demonstrēt vairākas funkcijas un darbības ar dinamisku audiovizuālo valodu.

Vairākos pētījumos norādīts, ka video modelēšana un video uzvednes ir efektīvi instrumenti dažādu uzdevumu un funkciju mācīšanai: valodas (Kinney, Vedora un Stromer 2003), sociālās mijiedarbības (Nikopulos un Keenan 2003, 2004), verbālās un kustīgās aktivitātes (D'Ateneo, Mangiapanello un Taylor, 2003).

Turklāt video modelēšanu un video uzvedni var izmantot ne tikai cilvēkiem ar autismu, bet ar plašu invaliditāti: uzvedības traucējumi, nepietiekama attīstība, mācīšanās un intelektuālās attīstības traucējumi.

Videomodelēšanas un video uzvedņu izmantošana ietver dažādus realizācijas posmus, kas jāīsteno sistemātiski un secīgi (Sigafos, O'Reilly un De La Cruz, 2007).

Lai izveidotu audiovizuālus materiālus, jums jāievēro trīs darbības: pirmāpstrāde (tēmas definēšana, rakstīšana un organizēšana), ražošana (filmēšana), pēc pārdošana (redigēšana, grafika un video eksports).

Nosakot videoklipa tēmu, jums ir jāraksta scenārijs, izklājlapa un kontūra. Tad pirms filmēšanas jāpārlicinās, vai jums ir piemērots aprīkojums audiovizuālajam ierakstam.

Runājot par rakstīšanu un organizāciju, ir svarīgi plānot klipa galīgo garumu. Garums nedrīkst būt pārmērīgs, lai saglabātu video adresātu uzmanību.

Sagatavošanās

tēmas izvēle

Pirmais solis, lai realizētu video modelēšanu vai video uzvedni, ir izvēlēties uzvedību, ko vēlamies iemācīt. Video modelēšanas vai video uzvednes realizācija ir par praktisko iemaņu un prasmju mācīšanu. Jums jāievēro, ka mācībai jābūt redzamai un izmērāmai.

Tēma var būt viena darbība, savstarpēja mijiedarbība vai grupas mijiedarbība.

Scenārijs, kadrējums, izklāsts

Kadru veidi ir norādīti scenārijā. Scenāriju var sadalīt divās kolonnās: kreisajā slejā jūs raksturojat darbību (ar izslēgtu ekrāna balsi) un labajā pusē - tāda veida kadru.

Vēl viens noderīgs līdzeklis ir kadrējums, tas ir iespēja vizualizēt videoklipa daļas, izmantojot secībā rattēlus, kas tiek realizēti ar kadru perspektīvu.

Trešais instruments ir izklāsts: filmēšanas posmi pēc kārtas. Kopā ar scenāriju un kadrējumu tas ir noderīgs, jo tajā tiek precīzi apkopoti visi videoklipā parādīto uzdevumu izpildes soļi. Viens vai vairāki kadri atbilst katram punktam.

Aprīkojums

Jums ir nepieciešama augstas kvalitātes videokamera, mikrofons un statīvs. Pēcapstrādei nepieciešams dators ar rediģēšanas programmatūru.

Filmēšana

Jums jāizslēdz estētiskie pārspīlējumi, vizuālie efekti un emocionālās iesaistīšanās mēģinājumi.

Audiovizuālajai valodai jābūt līdzsvarotai un "lineārai", izvairoties no vizuāliem efektiem, kas var novērst vai destabilizēt uzmanību.

Kadri

Filmēšanas laikā priekšroka dodama fiksētiem kadriem ar kameru uz statīva, nedaudz kameru kustības un vienkāršas ainavas, lai koncentrētos uz aktieru darbību.

Apgaismojums

Kā norādīts (Buggy 2009), jums jāizvairās no fona apgaismojuma. t.i., ievietojiet objektu gaismas avota priekšā. Jums vajadzētu izvēlēties fiksētu apgaismojumu.

Skaņas un trokšņi

Cilvēkiem, kuriem ir autisms, ir grūti ierakstīt skaļu skaņu un trokšņus (sensora pārslodzes simulācija). Šī iemesla dēļ ir labāk saglabāt zemu skaļumu un izvairīties no skaņas

maksimumiem. Rediģēšanas laikā ir ieteicams koncentrēties uz labu ierakstīšanas un aizkadra balsi.

Darbība

Videoklipam izvēlētais aktieris var būt radnieks, skolotājs, līdzgaitnieks vai nezināms treneris. Ir svarīgi, lai viņš / viņa darbojas lēni un skaidrā veidā. Smaidi uz kameru ir pilnīgi bezjēdzīgi, jo cilvēki ar autismu nesaprot "sociālos smaidus". Ir svarīgi, lai aktieris tiktu absorbēts veicamajā un demonstrētajā darbībā. Mijiedarbojoties ar citiem cilvēkiem, ir svarīgi neradīt lomu sajukumu un radīt precīzu distance starp ekrāna subjektiem.

Pēc filmēšanas

Pēc filmēšanas pievēršamies rediģēšanai. Labāk ir izvairīties no laika trūkumiem, kas var radīt pārpratumus un jebkāda veida izbalēšanu/aizmiršanu vai grafisko efektu starp dažādiem kadriem. Šajā gadījumā vislabākā rediģēšana ir "neredzamā", kas izlīdzina uzņēmumus, lai izveidotu stāstījuma plūsmu, kas vislabāk atspoguļo rīcību. Videoierakstam papildus video montāžai izmantotajai rediģēšanai ir lietderīgi izmantot iesaldētus kadrus ar aizkadra balsi.

Aizkadra balss

Iespēja izmantot aizkadra balsi, lai komentētu darbību, iespējams, ir filmas bagātināšana un labākas izpratnes veicināšana (Sigafos, 2007). Aizkadra balsij ir jābūt piemērotai, un valodai jāņem vērā indivīdu lēnā lingvistiskā attīstība. attīstība. Šā iemesla dēļ vārdiem jābūt vienkāršiem komentāriem par veikto darbību. Jāizvairās no runas vai teorijas norādēm.

Grafikas

Rakstu un animāciju iekļaušana ir rūpīgi jānovērtē, un tā tomēr nav piemērota bērniem ar autismu video modeļu un video uzvedņu gadījumā.

6. Prāta vētra

Tas ir izglītības starpnieks, ar kura palīdzību darba grupa, kas saskaras ar turpmākiem stimuliem, kas tiek izmantoti saskaņā ar noteiktiem standartiem, sniedz atbildes, ņemot vērā tādu aspektus, kas iepriekš nav ņemti vērā sarežģītā, problemātiskajā situācijā. Tādā veidā jūs palīdzat noteikt reālas problēmas.

Ir ļoti noderīgi saskarties ar sarežģītām situācijām, kad nav nepieciešams pieņemt stingri loģisku procesu un kad ikviens ir ieinteresēts darbavietas jautājumos, meklējot "radošus" un nevis paredzamus risinājumus.

Grupa, ja iespējams, ir izvietota puslokā, lai vienkāršotu saziņu, un to pamudina skolotājs, kurš skaidri izskaidro šo jautājumu un tā mērķus, lai veiksmīgi veiktu šo darbību.

Prāta vētras metodes specifika ir divkārša: no vienas puses, ievērojama viedokļu atklāšana, kas ļauj saprast problēmas netradicionālos aspektus; no otras puses, iespēja iegūt papildu stimulus no klasesbiedru atbildēm, lai savāktu citas detalizētākas atbildes.

Prāta vētra sastāv no divām pakāpēm:

- Ideju izstrāde
- Izstrādāto ideju analīze.

Šīs divas pakāpes ir jānošķir: šis noteikums ir ļoti svarīgs pasākuma panākumiem. Tas ir raksturlielums, kas padara prāta vētru atšķirīgu no jebkura cita problēmu risināšanas tehnikas, un tas ir nosacījums, kas ļauj:

- Savākt daudz ideju
- Ļaut ikvienam radīt idejas.

Cilvēkiem, kas piedalās prāta vētrā, jāzina:

- Ikviens var atbildēt uz jautājumiem, neuztraucoties, vai atbilde ir pareiza vai nepareiza, noderīga vai bezjēdzīga
- Nevienam, pat ne moderatoram, nevar komentēt vai kritizēt piedāvātās idejas
- Nav nepieciešams izskaidrot idejas vai to derīgumu; komentāri var būt īsi
- Ir svarīgi dot atbildētajai personai laiku komentāru pierakstīšanai.

Ideju radīšanas nosacījumi ļauj ikvienam piedalīties pasākumā, pat ja viņš / viņa ir kautrīgs un nedrošs.

Apmācības procesā prāta vētras priekšrocība ir vienkāršot to skolēnu iesaistīšanos, kuri skolā tiek uzskatīti par mazāk labiem un kuriem parasti ir neparastas idejas. Vēl viena priekšrocība ir pieaugošā grupu kohēzija un organizatorisko prasmju attīstīšana, pieaugošais ieradums pieņemt lēmumus, lai risinātu problēmas.

7. TEACCH programma

Eric Schopler izstrādāja tā saukto TEACCH programmu (Autisma un ar to saistīto bērnu ar invaliditāti aprūpes ārstēšana un izglītība).

TEACCH ir valsts bāzu pakalpojumu organizācija, ko Ziemeļkarolīnā izveidojis Ēriks Šoplers un viņa līdzstrādnieki pirms trīsdesmit gadiem. Tas piedāvā pakalpojumus cilvēkiem ar autismu un viņu ģimenēm; turklāt tas piedāvā apmācību un konsultācijas skolām. Skolas noslēdz vienošanos ar TEACCH centriem, lai apmācītu un kontrolētu klases ar autisma bērniem, kas ievietoti parastajās skolās. TEACCH pakalpojumi turpinās arī nākamajos gados, atbildot uz pieaugušo cilvēku ar autismu mājas un darba vajadzībām.

TEACCH ir viena no organizācijām, kas pilnībā piemēro integrēto intervences sistēmu.

TEACCH dalījuma principi:

- zināšanas par autismu;
- sadarbība ar ģimenēm
- vispārējs un būtisks mērķis ir veicināt prasmju pieaugumu;
- vispārīga pieeja: tā ļauj izvēlēties prioritātes un noteikt īstenojamus mērķus, uzlabojot dzīves kvalitāti un jebkuru gandarījumu.

TEACCH filozofijas pamatjēdziens palielina vides un bērna kognitīvā stila īpašību saderību.

Stratēģijas, kuras izmanto, lai praksē īstenotu šo principu, ietver telpas un laika struktūru, izmantojot vizuālos modeļus, kuros objektu, zīmējumu, zīmējumu vai rakstisku vārdu virkne izskaidro ikdienas darbību secību. Šīs vides strukturēšanas stratēģijas balstās uz autisma cilvēku vizuālo telpisko spēju un kompensē grūtības komunikācijas un plānošanas jomā, samazinot attālumu starp bērnam sniegto informāciju un viņa spēju būt ieguvējam no tās.

Metodoloģija

Programmas pamatā ir strukturēta izglītība. Mācību spējas ir aktivitāte, kas tiek veikta saskaņā ar kopējiem mācību standartiem: uzdevuma ievads, ieteikumi, pastiprināšana un motivācija, prakse. Autisma slimības iezīmes liek mums palīdzēt bērnam apiet vai kompensēt savas klasiskās mācīšanās grūtības.

Fiziskā telpa ir jāveido, lai palīdzētu bērnam saprast, kur tiek veiktas darbības: jums ir jānosaka dienasgrāmata, kas jāpaziņo bērnam ar viņam saprotamiem līdzekļiem. Šie līdzekļi bieži vien ir vizuāli, kā bildes un zīmējumu secības, bieži vizuāli pieskaņojami, kā objektu sekvences, dažkārt rakstiskus vārdus vai dienasgrāmatas, atbilstoši bērna vajadzībām.

Katram bērnam darba modelim jābūt gatavamam, lai viņš / viņa varētu strādāt neatkarīgi. Tas ļaus bērnam skaidri vizualizēt darba apjomu.

Protams, izglītojošo darbu komunikācijas un sociālo prasmju jomā nevar izdarīt kā patstāvīgu darbu, jo tas prasa mijiedarbību starp vairākām personām; taču, ņemot vērā nepieciešamību iekļaut izvēlēto mērķu praksi šajās jomās, izmantojot skaidru struktūru, organizējot telpas, laiku, vizuālus vai taktilus ieteikumus, autisma bērns ļaus kaut ko uzzināt pat šajās sarežģītajās jomās. Vispārējais princips ir tas, ka skaidras struktūras organizēšana un vizuālu vai taktilu metožu izmantošana, lai paziņotu bērna uzdevumus vai dienas mirkļus, vai darbību secība, ir jāuzskata par atvieglojuma instrumentiem. Viņi ļauj autisma bērnam iegūt tādu pieredzi, kas nepieciešama, lai mācītos.

8. Četru soļu modelis

Vācijā izmantota īpaša metodika ir "četrus soļu modelis".

Šīs metodoloģijas fāzes ir:

1. Sagatavošanās un pasniedzēja paskaidrojumi
2. Demonstrācija un pasniedzēja paskaidrojums
3. Replikācija un studentu izskaidrojums
4. Konsolidācija, veicot pareizu praksi.

Izmantojot šo metodi, mācekļiem palīdz sasniegt mācību mērķi. Kā novērotājs, māceklis vispirms tiek iepazīstināts ar uzdevumu; individuālie mācību posmi palīdz viņam organizēt uzdevumu izpildi. Ar imitācijas un neatkarīgas prakses palīdzību uzdevums tiek padziļināts un konsolidēts. Tā kā māceklim ir arī jāpaskaidro savas darba stadijas, ir viegli iespējams pārbaudīt izpratni. Tādējādi pārpratumus vai trūkumus var labi atpazīt un uzlabot.

3 – Instrumenti un izglītības materiāli/līdzekļi, kas tiek izmantoti GRT cilvēku prasmēm un iemaņām.

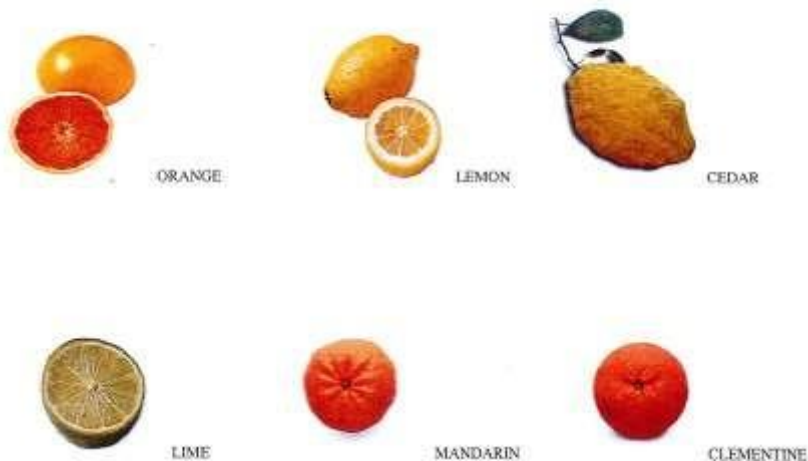
Instrumenti, ko izmanto GRT cilvēku mācīšanai, ir šādi:

- Pārtikas vizuālais glosārijs
- Virtuves un restorānu aprīkojuma vizuālas vārdnīcas
- Videoklipi
- Receptu grāmata ar fotogrāfijām un soļu paskaidrojumu
- Darbības plānotājs
- Vizuālais atbalsts

Pārtikas vizuālais glosārijs

Attēlu kolekcija ar parakstiem par galveno ēdienu: augļu, dārzeņu, labības, aromātisko augļu, garšvielu, makaroniem, gaļas, zivs, siera.

CITRUS FRUITS

Virtuves un restorānu aprīkojuma vizuālā vārdnīca.

Attēlu kolekcija ar parakstiem par galveno aprīkojumu, ko izmanto virtuvē un restorānu telpā: mašīnas, iekārtas, darbarīki, galda piederumi, plāksnes, glāzes, krūzes

BOWL

STRAINER

SERVING FORK

WHISKS

Videoklipi

Attēlu reproducēšana ar skaņu, kas parāda, kā realizēt darbības secību. Tas var būt saistīts ar receptes realizāciju, nažu izmantošanu, galda izkārtojuma sagatavošanu, atspirdzinošo dzērienu gatavošanu, trauku apkalpošanu, pudeles atvēršanu.

Recepšu grāmata ar fotogrāfijām un solu paskaidrojumu

Katra recepte tiek sadalīta operatīvos darbības posmos, un katram no tiem tiek saskaņots attēls ar paskaidrojumu, kas jums jādara.

Mashed potatoes

INGREDIENTS

White potatoes (floury) 1 kg
Fresh milk 300 ml
Butter 80 g
Salt
Nutmeg

wash well the potatoes under running water and boil them with the peel in salted water for about 40-45 minutes, according to the size. To be sure they are cooked, prick them with a fork and then drain them.

peel the potatoes when they are still hot

cut them into pieces and pass them in the vegetable mill or in the potato masher.

put the puree in a non-stick pan on a low flame... sprinkle nutmeg

season with salt and stir.

now add the butter cut into pieces and no-stir until the butter will be well blended.

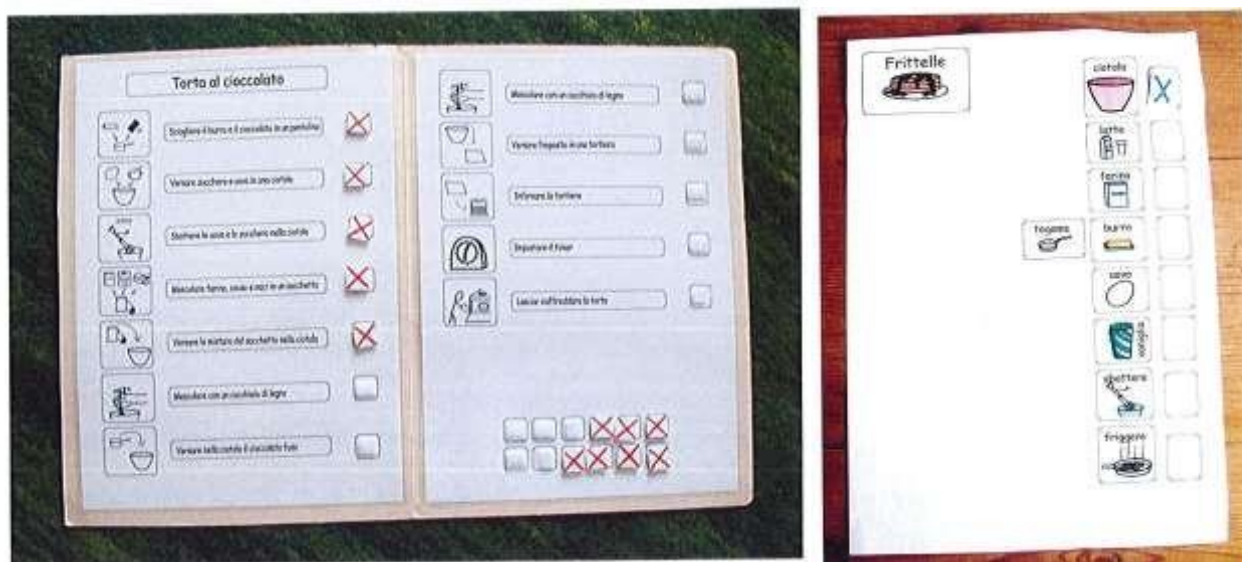
Add the boiling milk bit by bit

until you obtain a smooth and well blended puree (it mustn't be liquid, pay attention to the milk). When the dish is ready, take the pan away from the flame and serve it immediately.

Aktivitāšu plānotājs

Katru spēju mācīties var iedalīt operatīvajos posmos, un tiek izveidotas dažas instrukcijas. Katra karte atbilst attēlam par veicamo darbību. Šo instrumentu var izmantot ar visām spējām, kuras vēlaties mācīt dažādās jomās.

"Četru soļu" metodei varat izmantot konkrētu pasākumu plānotāju.

Tajā ir piemērs tam, kā šo pasākumu plānotāju var izmantot, lai mācītu restorānu pakalpojumu iespējas.

1. Līmenis. Sagatavošanās (apmēram 6 minūtes)

- Mediju un instrumentu sagatavošana mācību telpā.
- Praktikantu uzņemšana, nelielas sarunas laikā skolotājs mēģina mazināt šaubas.
- Lēnām pietuvojies tēmai:
  1. Tēma tiek klasificēta kā daļa no pakalpojuma jomas
  2. Mācību programma regulē praktikantu ieguldījumu sarunās par ēdienkartēm un pakalpojumiem
  3. Nepieciešams nodrošināt praktikantiem teorētiskās iemaņas: atsaucoties uz pagātnes norādījumiem par tēmu "Kā pareizi novietot galda piederumus uz galda"
    - Atkārtojums: Dakšas kreisajā pusē, max. 3 gabali
Otrā izvēlnē atrodas mazliet augstāk
Naža asmens vērsts uz iekšpusi (negadījuma risks!)
Naži un karotes labajā ouse, max. 4 gabali
Desertu karote augšpusē - rokturis pa labi
Deserta dakša apakšā - rokturis pa kreisi
  4. Šīsdienas temats:
Ievads par klasisko ēdienkartes pasūtījumu un atbilstošu galda piederumu komplektēšanu un salikšanu vairāku ēdienu ēdienkartē
- Samazināts temats:
  1. Instrukcija koncentrēties uz galda piederumu profesionālo kārtību (secību), precīzu izvietojumu (attālums no galda malas, tieši paralēlā pozīcija utt.).
  2. Salvetes, glāzes un maizes šķīvji netiks apspriesti
  3. Koncentrējieties tikai uz standarta izvēlni, kas sastāv no 3 līdz 5 kursiem
  4. Traukiem, kas tiek pasniegti ar speciāliem galda piederumiem, ir nepieciešami atsevišķi norādījumi
- Ar specializētu mācību grāmatu, izvēlnes un PowerPoint prezentācijas palīdzību tēma tiks prezentēta detalizēti:
  1. Katram klasiskās 5 kursu izvēlnes kursam tiks parādīta PowerPoint prezentācija, lai noteiktu, kādus galda piederumus varētu izmantot skaidrā veidā
  2. Priekš katra kursa tiek sagatavotas krāsainas papīra kārtis, lai padarītu galda piederumus redzamākus
- Iespēja uzdot jautājumus
- Tēmas svarīguma uzsvēršana:
  1. Izvēlnē un vieta ir daļa no viesnīcas nozares piedāvātajiem pakalpojumiem. Tādēļ attiecībā uz mārketingu šie aspekti parāda uzņēmuma tēlu. Viesu viedoklis ir saistīts ar profesionālo un optisko kvalitāti. Tikai apmierināts viesis veicina viesnīcas apgrozījumu
  2. Šī tēma bieži ir daļa no praktiskajiem eksāmeņiem viesnīcu speciālistu apkalpošanas zonā

3. Līmenis: Demonstrēšana un pasniedzēja paskaidrojums (apmēram 5 minūtes).

Tabulas iestatīšanas darba posmi piecu veidu ēdienkartei tiks izskaidroti un parādīti soli pa solim.

Kas ir darīts?	Kā ir izdarīts?	Kāpēc tas tika izdarīts?
1. Galvenā ēdiena noteikšana izvēlnē	Galvenais ēdiens ir garākais ēdienkartes ēdiens, tas parasti ir norādīts ēdienkartē pirms deserta	Galda piederumi tiek novietoti šķīvja tuvumā vistālāk no tā, "pēdējie galda piederumi, ko izmanto viesis", ir novietoti vistuvāk šķīvjiem.
2. Galda piederumu definēšana tiek izmantota galvenajam ēdienam (zivs/gaļas piederumi)	Galveno sastāvdaļu definēšana atkarībā no tā, vai tiek pasniegta gaļa vai zivs	Profesionāla strādāšana
3. Galvenā ēdiena galda sagatavošana, galda piederumu izvietošana šķīvja labajā un kreisajā pusē	Nazis pa labi, asmens vērsts uz iekšu, dakša šķīvja kreisajā pusē	- Nelaiemes gadījumu risku novēršana - Tradīcija (labās rokas) - Viesa apkalpošana
4. Karsto uzkladu noteikšana ēdienkartē	Piecu ēdienu ēdienkartē, karstās uzkladas ir ierakstītas pirms pamatēdiena	Tie ir nākamie galda piederumi, kas seko no iekšpuses uz ārpusi
5. Izlemt, kādi galda piederumi izmantojami karstajām uzkladām (zivs/gaļas galda piederumi)	Ēdiena galvenās sastāvdaļas noteikšana: zivs, gaļa, dārzeņi, ola	Strādāšana profesionāli
6. Karsto uzkladu galda sagatavošana	Labajā un kreisajā pusē no galda piederumiem, kas domāti pamatēdienam, labajā pusē zivs nazis, kreisajā pusē zivs dakša, abi novietoti mazliet augstāk	- Negadījumu preventīvie pasākumi, - Tradīcija (labā roka), - Serviss viesim
7. Zupas vieta ēdienkartē	Ēdienkartē zupas ir pirms siltajām uzkladām	Tas ir nākamais galda piederums no iekšpuses uz āru

<p>8. Izlemšana par galda piederumiem zupai</p>	<p>Skaidrai un krēmīgai zupai ir nepieciešama karote</p>	<p>Strādāšana profesionāli</p>
<p>9. Galda sagatavošana ar galda piederumiem zupai</p>	<p>Labajā pusē no galda piederumiem, kas novietoti pēdējie</p>	<p>- Tradīcija (labroči) - Serviss viesiem</p>
<p>10. Auksto uz kodu izvietojums uz galda</p>	<p>Aukstās uz kodas ēdienkartē atrodas pirms zupām</p>	<p>Tie ir nākamie galda piederumi, kas novietoti no centra uz ārpusi</p>
<p>11. Auksto uz kodu galda piederumu izvēlēšanās (dakša / gaļas galda piederumi / zivju galda piederumi / kafijas karotes kūka dakša)</p>	<p>Galvenās pārtikas identificēšana: salāti, gaļa, zivs (uz sagrieztas, grauzdētas maizes) vēžveidīgo kokteilis</p>	<p>Strādāšana profesionāli</p>
<p>12. Sagatavot galdu ar nepieciešamajiem galda piederumiem aukstajām uz kodām</p>	<p>Labajā un kreisajā pusē no pēdējajiem novietotajiem galda piederumiem (nazis pa labi, asmens vērsts uz iekšu, dakša pa kreisi)</p>	<p>- Izvairīšanās no nelaimes gadījumiem - Tradīcija (labroči), - Serviss viesiem</p>
<p>13. Deserta vieta ēdienkartē</p>	<p>Deserts ir ēdienkartes beigās</p>	<p>Galda piederumi desertam ir novietoti augšpusē</p>
<p>14. Izlemt par desertā izmantotajiem galda piederumiem (kafijas karote/kafijas kūkas dakša)</p>	<p>Noskaidrot, vai augļi, vai cepti produkti ir deserta sastāvdaļa</p>	<p>Strādāšana profesionāli</p>
<p>15. Galda sagatavošana desertam</p>	<p>Kafijas karofīte ar rokturi vērstu pa labi, Kūkas karote ar rokturi vērstu pa kreisi zem kafijas karofītes, abi tiks novietoti vidū virs šķīvja</p>	<p>- Tradīcija (labroči) - Serviss viesiem</p>
<p>16. Pārbaudīt, vai visi galda piederumi ir novietoti pareizi</p>	<p>Salīdziniet katru ēdienu ar atbilstošiem galda piederumiem. Pārbauda, vai tiek pārsniegts galda</p>	<p>Strādāšana profesionāli</p>

	piederumu maksimālais daudzums	
--	--------------------------------	--

Dalībnieku informēšana par to, ka, izmantojot šo prasmi, viņi var arī izveidot galdu trīs ēdienu izvēlei un četru kursu izvēlei. Viņiem vienkārši jāizlaiž daži soļi.

3. līmenis: Replikācija un studentu skaidrojums (apmēram 4 minūtes)

Praktikantam tiek lūgts pareizi uzklāt galdu piecu ēdienu ēdienkartei. Vienam pēc otra ir jāizpilda šis uzdevums.

Ēdienu definēšana saskaņā ar galda klāšanas kārtību	Piešķirt atbilstošus galda piederumus pēc ēdiena	Galda piederumu pareizas secības pielietojums
Galvenā ēdiena noteikšana	Izlemšana par pareizajiem galda piederumiem	Galda piederumu pareizs novietojums
Karsto uz kodu noteikšana	Pareizo galda piederumu izvēlēšanās	Galda piederumu pareizs novietojums
Zupas noteikšana	Izlemšana par pareizajiem galda piederumiem	Galda piederumu pareizs novietojums
Auksto uz kodu noteikšana	Izlemšana par pareizajiem galda piederumiem	Galda piederumu pareizs novietojums
Deserta noteikšana	Izlemšana par pareizajiem galda piederumiem	Galda piederumu pareizs novietojums

Katrs no praktikantiem izskaidro savu darba gaitu. Viņš / viņa atkārto katra atsevišķa posma "ko", "kā" un "kāpēc".

Tiek noskaidroti kopējie rezultāti.

Nepareizi izpildītie uzdevumi tiks izlaboti. Praktikantam lūdz atkārtot soļus.

Ja praktikants izpilda kādu no soļiem pareizi, tad skolotājs viņu paslavē, tādejādi motivējot.

4. līmenis: Prakse (5 minūtes)

Katrs no praktikantiem saņem citu ēdienkarti. Šīs iedienkartes satur jaunus piecus ēdienus. Citas izvēlnes ir jāsagatavo tālākai praksei

Mācekļi individuāli un neatkarīgi izvieto galda piederumus savām ēdienkartēm. Treneris paziņo par visaptverošu rezultātu novērtējumu.

Treneris turpina savu darbu.

Ja praktikanti ir pabeiguši savu uzdevumu, viņi tos novērtē kopā, izmantojot konstruktīvu kritiku, bet pareizi izpildītie uzdevumi saņem pozitīvas atsauksmes.

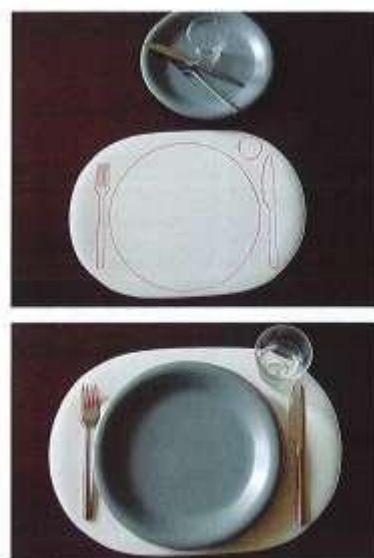
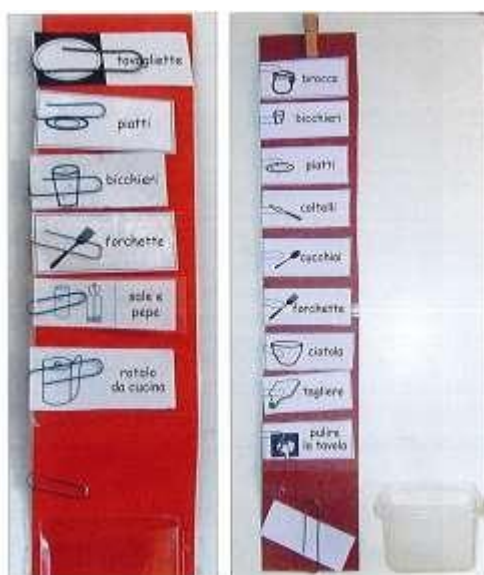
Praktikantiem tiks lūgts ierakstīt piezīmes par šiem norādījumiem viņu apmācības sertifikātos.

Viņi saņem informāciju par dažādām glāzēm un to izvietojumu uz galda. Tā tiks pabeigta apmācības daļa, kas nodarbojas ar pakalpojumu un ēdienu tēmām pakalpojumu nodaļā, un ļauj praktikantiem aktīvi piedalīties diskusijās, jo viņi tagad ir apguvuši zināšanas šajā jomā.

Stažieri tiks nosūtīti atpakaļ uz viņu darba vietu pēc tam, kad būs informēti, ka tagad spēj patstāvīgi uzklāt galdu attiecīgajai ēdienkartei, kas padarīs viņu ikdienas darbu pakalpojumu jomā daudz vienkāršāku un palīdzēs viņiem nokārtot eksāmenus.

Vizuālais atbalsts

Tie var būt vizuāli rīki, lai atvieglotu uzdevuma izpildi. Tās var būt arī dažas kartes, kas parāda aprīkojumu, un tās var ievietot dažādās virtuves vai restorāna telpās, lai palīdzētu skolēnam tās atrast.

4 – PACETRaining apmācību kursa mācību vienību shēma, kurā ir iekļautas metodoloģijas un instrumenti / izglītības starpnieki, kas palīdz sekmīgi apgūt visas uzskaitītās prasmes / iemaņas

Ēdienu gatavošana

Mācību tēmas nosaukums	Mācību rezultāti	Zināšanas	Prasmes/Spējas	Metodes	Instrumenti
1 - STRĀDĀŠANA VIRTUVĒ	Viņš/viņa spēj veikt sagatavošanas uzdevumus un pielietot ēdiena gatavošanas metodes, gatavojot un pasniedzot vienkāršus ēdienus pēc receptēm	Zināt dažādu veidu izejvielas un to izmantošanu	Viņš/viņa spēj atšķirt izejvielas atbilstoši sajūtu un uztura psiholoģiskajiem kritērijiem, un izvēlēties tos atkarībā no to paredzētās izmantošanas.	<ul style="list-style-type: none"> Saistīšana Modelēšana 	<ul style="list-style-type: none"> Video Recepšu grāmata ar bildēm un pamācību
		Sagatavošanās un ēst gatavošanas metožu zināšana	Viņš/viņa spēj pagatavot vienkāršus ēdienus skolotāja uzraudzībā	<ul style="list-style-type: none"> Saistīšana Modelēšana Pārdošana 	<ul style="list-style-type: none"> Video Recepšu grāmata ar bildēm un pamācību
		Zināšanas par darba apstākļiem, kad strādā ar aprīkojumu	Viņš/viņa spēj darboties ar virtuves iekārtām, ieskaitot nelielas elektriskās ierīces	<ul style="list-style-type: none"> Saistīšana Modelēšana Pārdošana 	<ul style="list-style-type: none"> Video Aktivitāšu plānotājs
		Izpratne par to, cik vienkārši ir gatavošanas uzdevumi, un, apzinoties nepieciešamos	Viņš/viņa spēj pabeigt un uzrādīt vienkāršus gatavošanas uzdevumus saskaņā ar produktu definīciju un to	<ul style="list-style-type: none"> Saistīšana Modelēšana Pārdošana 	<ul style="list-style-type: none"> Video Aktivitāšu

		apstākļus produktu saglabāšanai	saglabāšanai izveidotajiem protokoliem		plānotā
1 - Strādāšana virtuvē	Viņš/viņa spēj plānot un organizēt darbu virtuvē	Apzināšanās par darba kārtību virtuvē	Viņš/viņa spēj darboties pavāra uzraudzībā	<ul style="list-style-type: none"> • Lomu spēle • Nostiprināšana 	<ul style="list-style-type: none"> • Video
		Zināšanas par saziņas metodēm darba kontekstā	Viņš/viņa spēj identificēt un piemērot pamata komunikācijas veidlapas darba kontekstā	<ul style="list-style-type: none"> • Lomu spēle • Nostiprināšana 	<ul style="list-style-type: none"> • Video
		Tīrīšanas un dezinfekcijas procedūru apzināšanās	Viņš/viņa spēj tīrīt un dezinficēt instrumentus un iekārtas, novērtējot produktu higiēnas un sanitāro kvalitāti	<ul style="list-style-type: none"> • Saistīšana • Modelēšana 	<ul style="list-style-type: none"> • Video • Aktivitāšu plānotājs • Virtuves un restorāna aprīkojuma vizuālā vārdnīca
		Apzināšanās par tīras darba vietas priekšrocībām un zinot, ko var sagatavot jau iepriekš	Viņš/viņa spēj precīzi noregulēt darba vietu, sagatavot nepieciešamos resursus un mazgāt materiālus, piederumus, darbarīkus un iekārtas, lai nodrošinātu to turpmāku izmantošanu optimālos higiēnas un sanitārajos apstākļos	<ul style="list-style-type: none"> • Saistīšana • Modelēšana • Pārdošana 	<ul style="list-style-type: none"> • Video • Aktivitāšu plānotājs • Virtuves un restorāna aprīkojuma vizuālā vārdnīca
		Drošības noteikumu apzināšanās un spēja novērst negadījumus	Viņš / viņa spēj organizēt savu darba vietu saskaņā ar drošības noteikumiem, un viņš / viņa spēj piemērot darba	<ul style="list-style-type: none"> • Saistīšana • Modelēšana 	<ul style="list-style-type: none"> • Video • Aktivitāšu

			noteikumus un personīgo higiēnu, lai veiktu izejvielu priekšapstrādi uzraudzībā ar zināmu autonomiju		plānotājs
		Izpratne par vides aizsardzības nozīmi	Viņš/viņa spēj rīkoties ilgtspējīgi, gatavojot ēdienus	<ul style="list-style-type: none"> Modelēšana 	<ul style="list-style-type: none"> Aktivitāšu plānotājs
2 - Strādāšana virtuves noliktavā	Viņš/viņa spēj pārbaudīt preces attiecībā uz svaru, daudzumu un redzamiem bojājumiem, kā arī kontrolēt pasūtījumus un piegādes pavadzīmes, kā arī izprot nepieciešamību kontrolēt krājumu līmeņus	Produktu un pusfabrikātu pārdošanas un glabāšanas nosacījumu ievērošana, ņemot vērā preču uzglabāšanas prasības (preču marķējums, uzglabāšanas laiks)	Viņš/viņa spēj pārbaudīt preces pēc svara, daudzuma, glabāšanas laika un redzamiem bojājumiem, kā arī kontrolēt piegādes piezīmes	<ul style="list-style-type: none"> Modelēšana 	<ul style="list-style-type: none"> Aktivitāšu plānotājs
		Izpratne par krājumu kontroles nepieciešamību, ņemot vērā svaru, daudzumu, kvalitāti, uzglabāšanas laiku un pārtikas produktu marķējumu	Viņš/viņa spēj regulāri un piemērotā veidā kontrolēt krājumus, uzraugot svaru, daudzumu, kvalitāti un uzglabāšanas laiku	<ul style="list-style-type: none"> Modelēšana 	<ul style="list-style-type: none"> Aktivitāšu plānotājs Vizuālā palīdzība
		Izpratne par to, kāpēc ir nepieciešams rīkoties un uzglabāt dokumentus organizētā veidā	Viņš/viņa spēj atbildēt par dokumentiem un organizēt to uzglabāšanu saskaņā ar norādījumiem un uzraudzību	<ul style="list-style-type: none"> Saistīšana Modelēšana 	<ul style="list-style-type: none"> Aktivitāšu plānotājs
		Datu aizsardzības noteikumu apzināšanās	Spēj piemērot datu aizsardzības regulu, piemēram, npublicē, nepareizi neizmanto vai nepareizi lieto personas datus	<ul style="list-style-type: none"> Modelēšana 	<ul style="list-style-type: none"> Aktivitāšu plānotājs
		Galveno kulinārijas iestāžu noliktavas uzdevumu zināšana un apraksti darbpļūsmā	Viņš/viņa spēj pasūtīt un uzglabāt preces, pamatojoties uz uzglabāšanas prasībām (vispirms no svara, apjoma,	<ul style="list-style-type: none"> Modelēšana Pārdošana 	<ul style="list-style-type: none"> Recepšu grāmata ar bildēm un

	Viņš/viņa zina kā uzglabāt preces un spēj pareizi uzglabāt tās		naudas vērtības) un uzraudzībā		<p>pamācību</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aktivitāšu plānotājs
		Pārdošanas līgumu pamatinformācijas zināšana un problēmu atrisināšana	Viņš / viņa spēj saprast vienkāršus pārdošanas līgumus un reaģēt uz sastopamām problēmām, uzraudzībā	<ul style="list-style-type: none"> • Modelēšana • Lomu spēle 	<ul style="list-style-type: none"> • Aktivitāšu plānotājs • Video
		Zināšanas par saziņas līdzekļiem, kas tiek izmantoti uzglabāšanā	Viņš/viņa spēj izmantot saziņas līdzekļus	<ul style="list-style-type: none"> • Modelēšana • Lomu spēle 	<ul style="list-style-type: none"> • Aktivitāšu plānotājs • Video
			Viņš/viņa spēj pareizi reaģēt uz problēmām ar pārdošanas līgumiem	<ul style="list-style-type: none"> • Modelēšana • Lomu spēle 	<ul style="list-style-type: none"> • Aktivitāšu plānotājs • Video

RESTORĀNU SERVISS

Mācību vienības nosaukums	Mācību rezultāti	Zināšanas	Prasmes/iespējas	Metodes	Instrumenti
1 - UZGLABĀŠANA UN PĀRBAUDES	Viņš spēj veikt sagatavošanas uzdevumus un izmantot ēšanas metodes/veidus ēdienam un dzērieniem restorānā un bufetē.	Pārzināt svarīgāko darba aprīkojumu, veidus un metodes, kā pasniegt pārtiku un dzērienus	Viņš/viņa spēj pasniegt vienkāršus ēdienus atbilstoši receptēm	<ul style="list-style-type: none"> • Ķēde • Modelēšana 	<ul style="list-style-type: none"> • Video • Darbību plānotājs • Virtuves un restorāna aprīkojums vizuālais glosārijs
			Viņš/viņa var sagatavot aprīkojumu, instrumentus un mājsaimniecības priekšmetus no restorāna teritorijas un bāru zonas, atpazīt un saistīt to pamatlietojumus un/vai darbību kontrolē un uzraudzībā	<ul style="list-style-type: none"> • Ķēde • Modelēšana 	<ul style="list-style-type: none"> • Video • Darbību plānotājs • Virtuves un restorāna aprīkojums vizuālais glosārijs
		Zināšana par dažādiem dzērienu veidiem (uzlējumu dzērieni un jauktie dzērieni)	Viņš/viņa spēj gatavot uzlējumu dzērienus un vienkāršus jauktos dzērienus	<ul style="list-style-type: none"> • Ķēde • Modelēšana 	<ul style="list-style-type: none"> • Pārtikas vizuālais

					<p>glosārijs</p> <ul style="list-style-type: none"> • Video • Darbību plānotājs
	Zināšanas, kā uzklāt un dekorēt galdu	Viņš/viņa spēj gatavot galdautus un salvetes un ar zināmu patstāvību izrotāt galdiņus skolotāja uzraudzībā	<ul style="list-style-type: none"> • Ķēde • Modelēšana 	<ul style="list-style-type: none"> • Video • Darbību plānotājs • Virtuves un restorāna aprīkojums vizuālais glosārijs • Vizuālais atbalsts 	
	Izpratne par dažādiem pārtikas un dzērienu pasniegšanas veidiem	Viņš/viņa var izmantot dažādus veidus, kā pareizi un atbilstoši pasniegt ēdienu un dzērienus.	<ul style="list-style-type: none"> • Ķēde • Modelēšana 	<ul style="list-style-type: none"> • Video • Darbību plānotājs 	
	Dažādu dzērienu lietošanas temperatūru zināšana	Viņš/viņa spēj kontrolēt dažādas dzērienu lietošanas temperatūras	<ul style="list-style-type: none"> • Modelēšana 	<ul style="list-style-type: none"> • Video • Darbību plānotājs 	
	Apraksta plānotos uzdevumus restorānā un bufetē	Viņš/viņa spēj veikt plānotos uzdevumus restorānā un sagatavot vai piepildīt bufeti atbilstoši saņemtajām instrukcijām un vadlīnijām	<ul style="list-style-type: none"> • Modelēšana 	<ul style="list-style-type: none"> • Video • Darbību plānotājs 	
	Apzināšanās par to, kas pieder pie pēcpakalpojumu operācijām	Viņš/viņa spēj veikt pēcpakalpojumu operācijas, lai	<ul style="list-style-type: none"> • Ķēde • Modelēšana 	<ul style="list-style-type: none"> • Video 	

Viņš/viņa spēj plānot un organizēt darbu restorānā un pie bufetes		noteiktu un piemērotu pamatprocedūras un metodes, pēc tam, kad ir attīstījušies dažādi pakalpojumu veidi uzraudzībā ar zināmu autonomiju		<ul style="list-style-type: none"> • Darbību plānotājs
	Izpratne par to, cik svarīgi ir veikt darbu atbildīgā un atbilstošā veidā	Viņš/viņa spēj plānot un izvērtēt pašu darbu, uzņemties atbildību par pašu uzdevumiem	<ul style="list-style-type: none"> • Modelēšana • Lomu spēlēšana 	<ul style="list-style-type: none"> • Darbību plānotājs • Video
Viņš/viņa spēj plānot un organizēt darbu restorānā un pie bufetes	Zināšanas par to, kā plānot un novērtēt pašu darbu, zināt savus pienākumus kontekstā ar strādāšanu komandā	Viņš/viņa spēj plānot uzdevumus un aktivitātes, kā arī novērtēt pašu darbu kontekstā ar strādāšanu komandā	<ul style="list-style-type: none"> • Modelēšana • Lomu spēlēšana 	<ul style="list-style-type: none"> • Darbību plānotājs • Video
	Zināšana par restorāna juridiskajiem noteikumiem	Viņš/viņa spēj ievērot restorāna juridiskos noteikumus	<ul style="list-style-type: none"> • Ķēde 	<ul style="list-style-type: none"> • Darbību plānotājs
Viņš/viņa spēj veikt vienkāršu pārdošanu, un spēj prezentēt vienkāršus ēdienu un dzērienu piedāvājumus.	Viesmīļu funkciju pārzināšana: personiskais izskats un uzvedība, sarunas ar viesiem, ēdienu/dzērienu pasniegšana	Viņš/viņš spēj vadīt uz viesiem orientētas sarunas, pieņemt sūdzības un nosūtīt tās pārbaugam	<ul style="list-style-type: none"> • Modelēšana • Lomu spēlēšana 	<ul style="list-style-type: none"> • Darbību plānotājs • Video
	Ar produktiem saistītas zināšanas (piemēram, par dzērieniem)	Viņš/viņa var vadīt vienkāršas tirdzniecības sarunas, pamatojoties uz dzērienu ēdienkarti, vienlaikus ņemot vērā emocionālus un ar sastāvdaļām saistītus aspektus.	<ul style="list-style-type: none"> • Modelēšana • Modelēšana 	<ul style="list-style-type: none"> • Darbību plānotājs • Video • Video

		Zinot dažādas maksāšanas metodes un ģenerējot viesu rēķinus. Materiālu aprēķinu un vienkāršu cenu iestatījumu izprašana	Viņš/viņa spēj tikt galā ar dažādām vienkāršu rēķinu maksāšanas un aprēķināšanas metodēm un ar zināmu autonomiju izdot pareizi aprēķinātus rēķinus	<ul style="list-style-type: none"> • Kēde • Modelēšana 	<ul style="list-style-type: none"> • Video • Darbību plānotājs
		Pamatzināšanas par piedāvājumiem produktiem, jo īpaši attiecībā uz uztura un sensoriskajiem aspektiem	Viņš/viņa var izvēlēties pārtiku un dzērienus, pamatojoties uz uztura un sajūtu aspektiem saskaņā ar specifikācijām un uzraudzībā ar zināmu autonomiju	<ul style="list-style-type: none"> • Modelēšana • Lomu spēlēšana 	<ul style="list-style-type: none"> • Darbību plānotājs • Video
Viņš/viņa apzinās komunikācijas un sevis prezentēšanas režīmus un spēj tos pielietot mijiedarbībā ar komandu un viesiem, pārdodot		Zināšanas, kā prezentēt sevi, risinot sarunas ar viesiem vai kolēģiem	Viņš/viņa spēj pielietot pašprezentēšanās prasmes	<ul style="list-style-type: none"> • Modelēšana • Lomu spēlēšana 	<ul style="list-style-type: none"> • Darbību plānotājs • Video
		Zināšanas, kā rīkoties un sarunāties ar klientiem, vienlaikus ņemot vērā saziņas noteikumus	Viņš/viņa spēj vadīt vienkāršas pārdošanas sarunas un piemērot saziņas noteikumus	<ul style="list-style-type: none"> • Modelēšana • Lomu spēlēšana 	<ul style="list-style-type: none"> • Darbību plānotājs • Video
		Zināšanas par dažādiem mijiedarbības veidiem komandā un citu kultūru kontekstā	Viņš/viņa spēj strādāt komandā un atzīt priekšrocības, ko dod strādāšana komandā	<ul style="list-style-type: none"> • Modelēšana • Lomu spēlēšana 	<ul style="list-style-type: none"> • Darbību plānotājs • Video
		Informācija par komunikācijas noteikumiem, iesakot un pārdodot (piemēram, attiecībā	Viņš/viņa spēj lietot svešvalodu terminus, pārdodot pārtikas produktus	<ul style="list-style-type: none"> • Modelēšana • Lomu spēlēšana 	<ul style="list-style-type: none"> • Darbību plānotājs • Video

		uz dzērieniem)	Viņš/viņa var piedalīties un paziņot iespējamus ierosinājumus un prasības, ko klienti izteikuši atbildības jomā, ievērojot izstrādātos noteikumus.	<ul style="list-style-type: none"> • Modelēšana • Lomu spēlēšana 	<ul style="list-style-type: none"> • Darbību plānotājs • Video
2 – Darbs restorāna noliktavā	Viņš/viņa var pārbaudīt preces attiecībā uz svaru, daudzumu un redzamiem bojājumiem, kontrolēt pasūtījumus un piegādes pavadzīmes, kā arī izprast vajadzību kontrolēt krājumu līmeņus.	ievērojot produktu un pusfabrikātu pārdošanas un uzglabāšanas noteikumus, ņemot vērā ar notikumiem saistītus un sezonas produktus	Viņš/viņa spēj pārbaudīt preces, ieskaitot ar notikumu saistītos un sezonas produktus, pēc svara, daudzuma un redzamiem bojājumiem, kā arī kontrolēt piegādes pavadzīmes	<ul style="list-style-type: none"> • Modelēšana 	<ul style="list-style-type: none"> • Darbību plānotājs
		Izpratne par krājumu kontroles nepieciešamību	Viņš/viņa spēj regulāri un pienācīgā veidā uzraudzībā kontrolēt krājumus	<ul style="list-style-type: none"> • Modelēšana 	<ul style="list-style-type: none"> • Darbību plānotājs • Vizuālais atbalsts
		Izprotot, kāpēc nepieciešams kārtot un glabāt dokumentus organizētā veidā	Viņš/viņa spēj atbildīgi rīkoties ar dokumentiem un organizēt to glabāšanu saskaņā ar specifikāciju un uzraudzību	<ul style="list-style-type: none"> • Kēde • Modelēšana 	<ul style="list-style-type: none"> • Darbību plānotājs
		Zināšanas par datu aizsardzības noteikumiem	Viņš/viņa var piemērot datu aizsardzības regulu, piemēram, nepublicē, neļaujprātīgi neizmanto vai ļaujprātīgi neizmanto personas datus	<ul style="list-style-type: none"> • Modelēšana 	<ul style="list-style-type: none"> • Darbību plānotājs

	Viņš/viņa zina, kā uzglabāt preces, un spēj tās pareizi uzglabāt	Galveno glabāšanas uzdevumu zināšana restorānos un bufetes ģērbšanā, kā arī darbplūsmu aprakstīšana	Viņš/viņa spēj pasūtīt un uzglabāt preces restorānam un bufetei, pamatojoties uz recepti un uzraudzībā	<ul style="list-style-type: none"> • Modelēšana • Uzvedināšana • Izbalējis 	<ul style="list-style-type: none"> • Fotografiķa recepte-grāmata ar operacionālo soli • Darbību plānotājs
		Pārdošanas līgumu satura zināšana un radušos problēmu apzināšana	Viņš/viņa var noslēgt vienkāršus pārdošanas līgumus un reaģēt uz problēmām, kas rodas uzņēmējdarbībai draudzīgā veidā un ar uzraudzību	<ul style="list-style-type: none"> • Modelēšana • Lomu spēlēšana 	<ul style="list-style-type: none"> • Darbību plānotājs • Video
		Informācija par krātuvē izmantotajiem saziņas līdzekļiem	Viņš/viņa spēj izmantot saziņas līdzekļus	<ul style="list-style-type: none"> • Modelēšana • Lomu spēlēšana 	<ul style="list-style-type: none"> • Darbību plānotājs • Video
			Viņš/viņa var atbilstīgi reaģēt uz problēmām, kas saistītas ar pārdošanas līgumiem	<ul style="list-style-type: none"> • Modelēšana • Lomu spēlēšana 	<ul style="list-style-type: none"> • Darbību plānotājs • Video

VIESNĪCU PAKALPOJUMI

Mācību vienības nosaukums	Mācību rezultāti	Zināšanas	Prasmes/iespējas	Metodes	Instrumenti
1 - DARBINIEKS MĀJSAIMNIECĪBAS PAKALPOJUMĀ	Viņš/viņa apzinās mājturības dienesta nozīmi viesu labsajūtai un organizācijas panākumiem un spēj attiecīgi rīkoties	Apzinās, cik svarīga ir pakalpojumu kvalitāte viesu apmierinātībai un iestādes panākumiem	Viņš/viņa spēj rīkoties saskaņā ar uzraudzībā esošo ekonomisko pakalpojumu aspektu	<ul style="list-style-type: none"> Modelēšana 	<ul style="list-style-type: none"> Darbību plānotājs Video
		Izpratne par vides aizsardzības nozīmi	Viņš/viņa spēj selektīvi savākt atkritumus vai atkritumus saskaņā ar higiēnas un drošības nosacījumiem, saglabāt un aizsargāt vidi un kopumā rīkoties ilgtspējīgi	<ul style="list-style-type: none"> Modelēšana 	<ul style="list-style-type: none"> Darbību plānotājs Video
		Zināšanas par negadījumu novēršanas pasākumiem un drošības noteikumiem	Viņš/viņa spēj uzņemties un ievērot riska novēršanas un darba drošības pasākumus, veicot darbu, un izvairīties no traumām vai ar darbu saistītām katastrofām, ko uzrauga ar zināmu autonomiju	<ul style="list-style-type: none"> Modelēšana 	<ul style="list-style-type: none"> Darbību plānotājs Video
		Attiecīgo tiesību aktu zināšana	Viņš/viņa spēj ievērot mājturības pakalpojumus regulējošās tiesību normas	<ul style="list-style-type: none"> Modelēšana 	<ul style="list-style-type: none"> Video
	Viņš/viņa spēj	Ar materiāliem saistītas zināšanas	Vajadzības gadījumā var izmantot	<ul style="list-style-type: none"> Modelēšana 	<ul style="list-style-type: none"> Vizuālais

<p>plānot racionālas darbplūsmas, tīrot, uzturot un dekorējot viesu istabas un kontrolējot tās atbilstoši noteiktiem kritērijiem</p>	<p>un zināšanas par konkrētiem ar jomu saistītiem terminiem</p>	<p>tehniskos terminus</p>		<p>atbalsts</p>
	<p>Zināšanas par dažādiem tīrīšanas un kopšanas līdzekļu kritērijiem un to, kā izvēlēties piemērotākos</p>	<p>Viņš/viņa spēj izvēlēties tīrīšanas līdzekļus un kopšanas līdzekļus atbilstoši ekonomiskajiem un ekoloģiskajiem kritērijiem un spēj salīdzināt izmaksas</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Modelēšana 	<ul style="list-style-type: none"> • Darbību plānotājs • Vizuālais atbalsts
	<p>Domā par racionālu darbplūsmu telpu tīrīšanai, uzturēšanai un dekorēšanai</p>	<p>Viņš/viņa spēj plānot racionālas darba plūsmas, tīrot, uzturot un izbūvējot viesu telpas saskaņā ar specifikācijām un uzraudzībā</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ķēde • Modelēšana 	<ul style="list-style-type: none"> • Darbību plānotājs • Vizuālais atbalsts • Video
	<p>Ņemot vērā sastāvu un uzglabāšanu, atlasot materiālus</p>	<p>Viņš/viņa spēj izvēlēties un vākt tekstmateriālus un izstrādājumus tīrīšanai, kā arī sakārtot apģērbu un mājtsaimniecības veļu atbilstoši sastāva etiķetēm un konservācijas režīmam</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ķēde • Modelēšana 	<ul style="list-style-type: none"> • Darbību plānotājs • Vizuālais atbalsts • Video
	<p>Zināšanas par kvalitātes standartiem un vispārēju pieejamību</p>	<p>Viņš/viņa spēj ievērot kvalitātes, universālās pieejamības un dizaina standartus visiem, kas ietekmē profesionālo darbību</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ķēde • Modelēšana 	<ul style="list-style-type: none"> • Darbību plānotājs • Video

Mācību vienības nosaukums	Mācību rezultāti	Zināšanas	Prasmes/iespējas	Metodes	Instrumenti
1 - DARBINIEKS MĀJSAIMNIECĪBAS PAKALPOJUMĀ	Viņš/viņa apzinās saziņas režīmus un spēj tos lietot mijiedarbībā ar klientiem	Zināšanas par komunikācijas veidiem dažādos sociālajos vai profesionālajos kontekstos un ar dažādiem līdzekļiem, kanāliem	Viņš/viņa spēj sniegt viesiem vienkāršu informāciju un pārsūtīt viesu pieprasījumus	<ul style="list-style-type: none"> Modelēšana Lomu spēlēšana 	<ul style="list-style-type: none"> Darbību plānotājs Video
		Pamatterminu zināšanas saziņai ierastās darba situācijās	Viņš/viņa spēj izmantot pieklājības normas attiecībā ar klientiem, arī apsverot uzņēmuma tēlu vai darba vietu	<ul style="list-style-type: none"> Modelēšana Lomu spēlēšana 	<ul style="list-style-type: none"> Darbību plānotājs Video
			Viņš/viņa spēj skaidri un precīzi sazināties dažādos sociālajos vai profesionālajos kontekstos, kā arī dažādos veidos, kanālos	<ul style="list-style-type: none"> Modelēšana Lomu spēlēšana 	<ul style="list-style-type: none"> Darbību plānotājs Video
		Pārzināt pieklājības normas attiecībā ar klientiem, apzināties komunikāciju dažādos sociālajos kontekstos vai ar profesionāļiem	Viņš/viņa var apmeklēt klientu, izrādot interesi un bažas par apmierinošu klientu vajadzību apmierināšanu.	<ul style="list-style-type: none"> Modelēšana Lomu spēlēšana 	<ul style="list-style-type: none"> Darbību plānotājs Video
		Pamatterminu zināšanas svešvalodā, lai sazinātos kopīgās darba situācijās	Viņš/viņa spēj sazināties kopīgās darba situācijās, viņam/viņai ir pamata valodu resursi svešvalodā	<ul style="list-style-type: none"> Modelēšana Lomu spēlēšana 	<ul style="list-style-type: none"> Darbību plānotājs Video

Mācību vienības nosaukums	Mācību rezultāti	Zināšanas	Prasmes/iespējas	Metodes	Instrumenti
2 - DARBINIEKS uzņēmuma apgādē	Viņš/viņa spēj veikt vienkāršus uzdevumus, kas saistīti ar inventarizāciju, preču pasūtīšanu un darījumiem	Preču pārvaldības mērķu un uzdevumu zināšana	Viņš/viņa spēj ievērot vienkāršu inventāru	<ul style="list-style-type: none"> • Ķēde • Modelēšana 	<ul style="list-style-type: none"> • Darbību plānotājs • Video
		Sevis uztveršana un izpratne par citu cilvēku nodomiem un vajadzībām	Viņš/viņa spēj izprast un veidot komunikācijas situācijas darba vietā	<ul style="list-style-type: none"> • Modelēšana • Lomu spēlēšana 	<ul style="list-style-type: none"> • Video
		Zināšanas, kur un kādas preces jāpasūta	Viņš/viņa var veikt inventarizāciju un pasūtīt preces, kā arī vajadzības gadījumā salīdzināt piedāvājumus ar noteiktu autonomiju.	<ul style="list-style-type: none"> • Ķēde • Modelēšana • Lomu spēlēšana 	<ul style="list-style-type: none"> • Darbību plānotājs • Video
		Pamatzināšanas par juridiskiem darījumiem un iespējamās problēmas pārdošanas līgumos un sekas	Viņš/viņa var rīkoties atbildīgi ar uzraudzības iestādes atbalstu, ja rodas problēmas ar pārdošanas līgumiem	<ul style="list-style-type: none"> • Ķēde • Modelēšana 	<ul style="list-style-type: none"> • Darbību plānotājs • Video
		Zina maksājumu darījumu pamatus un izprotot elektroniskās datu apstrādes pamatus	Viņš/viņa spēj izprast vienkāršus maksājumu darījumus un pielietot datu apstrādi	<ul style="list-style-type: none"> • Ķēde • Modelēšana 	<ul style="list-style-type: none"> • Darbību plānotājs • Video

5 – Aspekti, kas saistīti ar GRT cilvēku prasmju un spēju apguvi

Šajā iedaļā analizēsim elementus, kas saistīti ar mācīšanos, lai pēc iespējas efektīvāk apgūtu profesionālās iemaņas un spējas.

Mācību procesam jābalstās uz empīrisku pieeju. Ļaujiet studentam sajust, ka viņš vai viņa spēj un vēlas mācīties. GRT students ir jāslavē, jāatbalsta viņu darbībā.

Lai metodoloģiskos kritērijus piemērotu pienācīgā veidā, ir būtiski radīt cieņas un ieklausīšanās gaisotni klasē. Klases siltais un draudzīgais klimats ietekmē visu mācīšanas un mācīšanās procesu. Tāpēc ir būtiski strādāt pie cieņas, akceptēšanas un atzinības attiecībām starp skolotāju un skolēniem. No otras puses, ir svarīgi veicināt uzticēšanos, motivāciju un līdzdalību to vidū.

Nepieciešamība atbalstīt grupu darbu kā darba realitātes attīstību tiks ņemta vērā, iekļaujot tajā studentus, un kā līdzeklis solidaritātes un līdzdalības attieksmes attīstīšanai. Šis ierosinātais didaktiskais modelis ir jāsaprot kā atklāts un elastīgs modelis, kurā jāievieš visas izmaiņas, kuras tiek uzskatītas par piemērotām un vajadzīgām un kuras izpaužas visā mācīšanas procesā.

Summējot tiks izmantota aktīva un līdzdalības metodika, lai veicinātu mijiedarbību, veicinātu atbildību par mācībām, nodrošinātu motivāciju, atbalstītu pārmaiņas vai jaunu attieksmi, veicinātu prasmju attīstību un uzlabotu novērtēšanu kā pastāvīgu atgriezeniskās saites procesu.

Mācību vide skolā ir strukturēta, izmantojot divas pamatidejas: noteikta uzdevuma sasaisti ar noteiktu vietu un vizuālās norādes.

Kad skolēni zina, kas darāms jebkurā konkrētā vietā, tas palīdz viņiem koncentrēties un justies drošākiem. Mācību vide ar daudzām dažādām funkcijām tiek organizēta, lai vizuāli būtu pēc iespējas mazāk izklaidējoša. Nevajadzīgos instrumentus un aprīkojumu glabā aiz durvīm vai citās iepriekš noteiktās vietās. Vizuālās norādes izmanto, lai pastiprinātu konkrēta pasūtījuma uztveri; piemēram, virtuves telpā skapja durvis ir atzīmētas ar attēliem, kas atrodas iekšpusē.

Arī sociālā mijiedarbība tiek atbalstīta ar fizisku strukturēšanu. Mācību vidēs var būt dažādas jomas klusam darbam un grupu darbam – ar rakstiskām vai vizuālām instrukcijām, lai palīdzētu tās atcerēties.

Mūsu mērķis ir, lai students iemācās funkcionēt ikdienas situācijās raiti un patstāvīgi, cik vien iespējams. Jo īpaši ar vizuālajiem palīgīdzekļiem, kas palīdz uztvert un izprast struktūras, mērķis ir padarīt tās vājākas, kad studenti iet uz studijām. Vai arī, citādi sakot, vizuālās, ārējās struktūras tiek aizstātas ar pašu studentu risinājumiem.

Piemēram, organizācija virtuvē ir ļoti svarīga, jo ir jāzina, kur ir visi virtuves piederumi, kā arī jātur tie vienā un tajā pašā vietā. Turklāt, gatavojot recepti, ir ērti sagatavot visus nepieciešamos piederumus lietošanai. Katrā receptes sagatavošanas posmā

izmantojamo rīku plānošana ir būtiska, lai izvairītos no neparedzētiem notikumiem, kas kompromitē skolēna drošību un panākumus. Darbības, kas jāveic, lai sagatavotu uzdevumu, ir jāzin recepte, sastāvdaļas un piederumi, kas tiks izmantoti; jāsakārto tie tuvējās un viegli pieejamās vietās; jānofīra nevajadzīgo priekšmetu darba zona un jāizvēlas paplāte vai plats kontainers.

Visām metodēm un rīkiem jābūt pielāgotiem katrai skolēnu grupai. Lekcija ir metode, kas nav piemērota GRT studentu mācīšanai. Jāņem vērā, ka, lai studenti ar intelektuālo invaliditāti varētu apgūt profesiju, tas aizņem ilgāku laiku nekā jaunieši ar normālu intelektuālo attīstību. Jaunas apgūstamās prasmes ir jāpielāgo GRT studentu spējām.

Komunicējot ar cilvēkiem ar GRT, ir svarīgi viņus redzēt kā cilvēkus ar attīstības iespējām. Jūs nevarat to iekļaut kādā noteiktā attīstības vai līmeņa posmā un ticēt, ka tas nekad nemainīsies. Katrs cilvēks ir indivīds un ir mainīgs. Pieeja ir ļoti īpaša. Vēlams runāt īsos, ļoti specifiskos teikumus. Ja nepieciešams un iespējams, jālieto zīmju valoda, fotoattēli, tēmas vai piktogrammas. Turklāt jāizmanto arodizglītības terminoloģija, bet jālieto mēreni. Bieži vien ir jāpraktizē izvēlēto tehnisko terminu apstrāde un jāprecizē to nozīme.

Noderīga pieeja varētu būt sarežģītas prasmes sadalīšana pārvaldāmās daļās, kas paredzētas apmācībai. Tas ir milzīgs atbalsts mācībā, jo var būt pozitīva panākumu pieredze pat tad, ja visa prasme netiek pilnībā apgūta. Plašāka ideja ir atbalstīt procesu – prasmes (plānot, darīt un izvērtēt tās, kas strādā). Uzdevumus var strukturēt, piemēram, sniedzot skaidras, ilustrētas, vienkārša teksta instrukcijas konkrētiem uzdevumiem, piemēram, roku mazgāšanai, trauku tīrīšanai vai gatavošanai virtuvē.

Vēl viena svarīga šī apmācības procesa sastāvdaļa ir novērtēšana.

Skolēni regulāri jāuzrauga, jāizvērtē un jāanalizē savā praktiskajā darbā un sadarbības prasmē.

Tiek veikts ievadnovērtējums, procesa novērtējums un galīgais novērtējums.

Ievadā vai diagnostiskajā novērtējumā jūs iegūstat informāciju par to sociālo prasmju līmeni, ko skolēni ieguvuši ar SN.

Spriežot pēc iegūtās informācijas rezultātiem, katram izglītojamajam ar SN palīdzību tiek noteikti mērķi un uzdevumi, mācīšanas metodes un darba formas.

Notiekošais vērtēšana notiek mācību kursu vidū. Jūs vērtējat līdz šim studentu apgūto prasmju līmeni. Ja nav mācīšanās, tad ir jāizvērtē, kāpēc, un jāuzņemas izmaiņas mācību metodikā.

Noslēguma vērtēšana notiek mācību kursa noslēgumā. Jūs apkopojat iegūtos rezultātus un nosakāt, vai skolēni ir apguvuši noteiktas prasmes; jūs tos analizējat un pētāt izaugsmes dinamiku.

6 – Bibliogrāfija un interneta avoti

Italy

Bondioli Anna, *L'esempio tra pedagogia e psicologia: modeling, tutoring, scaffolding*, in *Mélanges de l'Ecole française de Rome. Italie et Méditerranée*, tome 107, n° 2. 1995. Pp. 433-457

Coffini Lucio, *Il video modeling per l'allievo con autismo: una strategia efficace per insegnare abilità funzionali*, - Università degli Studi di Udine, tratto da 'American Journal on Intellectual and Developmental Disabilities' (edizione italiana), 10,1,2012,107-124

D'Agostini Marco, *La realizzazione di video modeling e video prompting: tecniche di produzione*, - Università degli studi di Udine

Dyrbjerg Pernille e Vedel Maria, *L'apprendimento visivo nell'autismo - Come utilizzare facilitazioni e aiuti tramite immagini*, Le guide Erickson 2008

Vivanti Giacomo e Salomone Erica, *L'apprendimento nell'autismo - dalle nuove conoscenze scientifiche alle strategie di intervento*, Le guide Erickson 2016

Zappella Michele, *Autismo e disturbi dello sviluppo*, Giornale italiano di ricerca clinica e psicoeducativa, Erickson anno 2018

L'approccio TEACCH, estratto da *La comunicazione spontanea nell'autismo*, Watson L.R., Lord C., Schaffer B., Schopler E., Edizioni Erickson

[...], *Autismo a scuola - Strategie efficaci per gli insegnanti*, Le guide Erickson 2013

<https://www.2001agsoc.it/materiale/mediateca/STRATEGIE%20DI%20MODIFICAZIONE%20DEL%20COMPORTAMENTO.pdf>

- http://www.ifsconfao.net/ifs/docs/Strumenti_per_le_competenze.pdf
- http://www.endofap.it/tx/21ae8e774eENDOFAP_Teorie%20Apprendiment_2ediz%20%2002_2013.pdf

Latvia

- http://www.apeirons.lv/new/?page=1&sub=59&id_cont=2444
- <http://smiltenestehnikums.lv/index.php/alsvikji>
- <http://www.ciravaskola.lv/index.php/lv/>
- <http://www.ceribusparni.lv/>
- <http://www.noticisev.lv/>
- <http://visc.gov.lv/specizglitiba/dokumenti/metmat/esfpr/VISC%204.3%20-%20metod%20mater%20pedagogiem%20-%20garigas%20attiestibas%20trau.pdf>

Finland

- www.Papunet.net
- www.Veneri.com
- <http://papunet.net/materiaalia/arjen-tilanteet>
- http://papunet.net/sites/papunet.net/files/kasienpesu_1.pdf

Izteiktie viedokļi ir tikai autora viedokļi, un Komisija nav atbildīga par tajā ietvertās informācijas jebkādu izmantošanu.